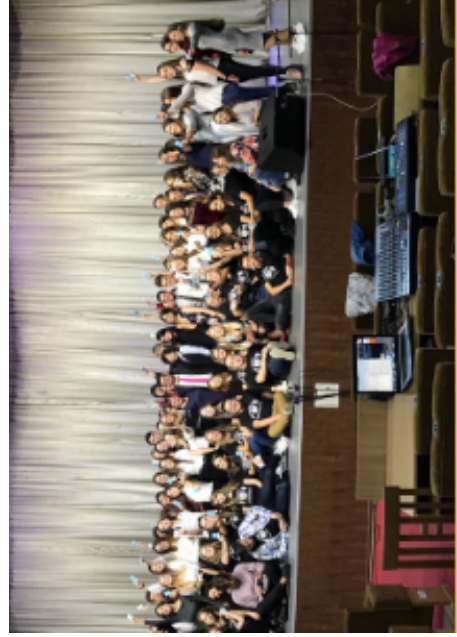

ЖУРНАЛІСТИ ДЛЯ ЖУРНАЛІСТІВ

ГАЛЕРЕЯ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Видавничий проєкт
Вип. 4
Молоді.Амбіційні.Авторитетні

**ПОМІЖ ТЕКСТОМ:
журналісти для журналістів**

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

Івано-Франківськ
2022

УДК 070.423(0.064)

П55

Відповідальна за випуск:

Ганна Марчук – кандидатка філологічних наук, професорка кафедри журналістики.

Авторка ідеї проєкту, упорядниця:

Галина Пристай – кандидатка наук з соціальних комунікацій, старша викладачка кафедри журналістики.

Книжка видана за кошти

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

П55 Поміж текстом: журналісти для журналістів: худож.- публіцист. вид. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Ф-т філології, Каф. журналістики ; [упоряд. : Г. І. Пристай, А. Стецькович, Ю. Щербій, В. Когуч, Д. Влад, Р. Михайлишин, Д. Струк, Ю. Павлюк, Д. Прокопів]. Івано-Франківськ, 2022. – 324 с.

У виданні упорядковано та систематизовано 22 інтерв'ю, взяті студентами 3-го й 5-го курсів спеціальності журналістики Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Це четвертий випуск книжки, який вийшов у рамках видавничого проєкту «Поміж текстом: журналісти для журналістів», започаткованого з метою удосконалити вміння студентів формувати, редагувати та укладати свої матеріали.

Видання адресоване журналістам, викладачам, учням і студентам навчальних закладів, усім, кого цікавить медіа діяльність.

УДК 070.423(0.064)

П55

©Кафедра журналістики Факультет філології
Прикарпатського національного університету
ім. Василя Стефаника

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Журналістика - це одна з найдревніших професій, документацій та одна з рушійних наук, яка зіставляла поряд з собою розвиток прогресивних знань про події, які неможливо побачити, але можливо почути.

Це також зрушило, як і інші бажання людства, до самовдосконалення і прогресу.

Колись, напевно, перші журналісти були ораторами Древнього Риму, які використовували своє слово «в повітря». Але поряд із цим йшли записи історичних подій, записаних і задекларованих слів очільників імперій, міст-держав і королівств. Кожна цивілізована країна має можливість почути голос народу, спостерігати за подіями в реальному часі або дізнаватися про них пост-фактум. Задача журналіста - це абсолютно ніяк не бути голосом народу, це абсолютно бути вірним словом, яке при бажанні можна довести навіть шрифтом Брайля.

Останнє доводить те, що слово можна не тільки почути, його можна також у буквальному розумінні й відчути.

Журналістика про журналістику - це деколи тавтологія про тавтологію, проте лєвова доля вкладу журналістів - це правдива, інколи невчасна, але дуже точна інформація, яка перетворює ментальність особистостей, допомагає боротися з неправдивими фактами та зводить на нед всі старання брехні. Тому журналістика про журналістів - це є правда про правду.

Журналісти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при вступі ще не розуміли, як і всі інші, що вони вступають на кафедру незалежності. Світ - це асиметрія, а ми в ньому перфекціоністи.

Це спільна діяльність майбутніх і незалежних людей, які не знаючи, обрали кафедру правди та вдало дослідили діяльність своїх попередників, котрі змогли поділитися словом і досвідом для своїх наступників. Про це свідчать наступні сторінки ще вами незвіданої книги. Так трапилося, що період написання даного видання співпав з пробудженням ментально-соціальної активності й емоційності. Люди зіткнулися з відчуттями, які до цього не переживали раніше. У наш скрутний та видатний час ми навчилися тримати один одного за руки та йти на зустріч туди, де ще не ступала нога вільного дослідника правди. Напевне, це історичне видання. Також велика ймовірність того, що росія палитиме його, як комуністи Біблію. Але це відрізняє нас серед інших незалежних і правдивих народів. Це дає нам можливість відчути смак журналістики та незалежності. Смак свободи...

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

СИЛА І
АВТОРИТЕТ
ПРОФЕСІЙНОГО
СЛОВА

ДУМКИ ЖУРНАЛІСТІВ-
ФАХІВЦІВ Івано-Франківських
ЗМІ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Люди думають, що я чарівник,
який може вирішити будь-яке
наболіле питання» :

ЛЮБОМИР БЕЛЕЙ

ЛЮБОМИР БЕЛЕЙ

КОРЕСПОНДЕНТ СПЕЦІАЛЬНИЙ
ОБЛАСНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ
«ГАЛИЧИНА»

Спершу хотіла б дізнатися про Ваш темперамент, який Ви по життю?

Насправді, я не так темпераментний, як в певній мірі цілеспрямований. Хоча, не завжди вдається досягати всіх цілей, але це є життя і про це можна говорити досить багато.

З Ваших біографічних даних відомо, що Ви не відразу почали займатися журналістикою та закінчили спеціальність «Народна художня творчість». Тож розкажіть про свій початковий шлях, яким він був?

Якщо говорити про мене, то я творча особистість насамперед. Тому що моя перша спеціальність саме творчого спрямування. Я диригент хору, здобув вищу музичну освіту. Все почалося з того, що в процесі навчання я цікавився багатьма речами, які спонукали мене формувати свої думки в певні нотатки і з того все зав'язалося. Добрим трампліном стала радіостанція «Бойчук-Студія» 101,3 ФМ, яка була на той час. Там працював з поважним Ігорем Бойчуком, де почалися перші мої авторські програми. Після цього я зрозумів, що ця

професія все більше мене затягує. Потім було телебачення, яке залишається в пріоритеті і до цього часу. В останні місяці ще пробує себе у сучасному напрямку як електронні засоби масової інформації, електронні газети, але поки це в процесі. Тому, казати, що більше переважило радійна робота, телевізійна чи газетна поки неможливо.

Музична сторона це була Ваша дитячачмрія та чи думали Ви на той час про журналістику?

Я тоді не думав про журналістику, адже у 90-ті роки було важко щось планувати і маючи своїх друзів музикантів, довелося спробувати себе у ролі соліста в гурті «Мер-нот». До речі, це колектив, який на той час створив перший україномовний кліп і він транслювався на національному каналі «Інтер» та в програмі «Мелорама», ведучим якої тоді був відомий всім, Влад Ряшин.

Що означає назва гурту «Мер-нот»?

Коли почалися тільки нові введення, то мерами називали самих посадовців. Ноти – це основа музичної грамоти, а мер – це людина, яка управляє

Наскільки я зрозуміла, музика підштовхнула Вас на другу сферу діяльності?

Все перетікало з одного в інше. Написання перших творів, пісень і віршів, якими я теж захоплювався, було вже десь встановлено, що воно у мене є. Говорити про те, що я чогось досягнув, напевне, не буду. Навіть тоді, якщо Ви прийдете брати в мене інтерв'ю за десять років, то досягнути якоїсь вершини у нашій професії або певного визнання неможливо. Той, хто каже, що у

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

журналістиці досягнув всього, то думаю він лукавить, тому що це професія, яка дає тобі змогу розвиватися впродовж усього життя.

Коли відбувся перший дебют на радіо, які у Вас були відчуття, можливо, Вам не сподобалося?

Я Вам скажу чесно. Все, що я роблю у своєму житті мені дуже подобається! Можуть бути процеси, котрі відбуваються паралельно та буває, що не подобається. Я маю на увазі організація роботи. Воно завжди було і є, бо людина, яка знає, як правильно це робити, завжди буде мати претензії до того, на кого це все покласти. Я думаю, що це закономірно і воно стосується будь-якої професії. Якщо говорити про «Бойчук-Студію», то дуже подобалося. Особливо ностальгія охоплює тоді, коли їдеш в авто, слухаєш радіостанції і розумієш, що там міг би звучати і мій голос. Тому це досить приємні спогади насамперед.

Ви освоїли досить таки сучасну спеціальність звукорежисера, а чому не сталої журналістики відразу?

Ну на той час потреба у такій журналістиці не була, тому що Ігор Васильович Бойчук був журналістом на своєму ж радіо. Відповідно тоді, у 90-ті роки, потрібно було виконувати роботу і на той час існувала потреба більше у звукорежисерах, тому я це робив і роблю до сьогодні. Тут також важливу роль відіграла моя музична освіта, адже для того, щоб бути звукорежисером потрібно мати музичний слух.

Наступна робота була на ТРК 3-студія, як Ви там себе реалізовували?

Скажу одну важливу річ. Обласне телебачення «Галичина» на сьогоднішній день є одним із тих телеканалів, який об'єднує людей професій.

Ті, хто хочуть працювати та мають можливість вдосконалюватися. Я надзвичайно радий, що доля логічно привела мене у цей колектив. Ми виходимо і на супутник, також у кабельних мережах, робимо якісний продукт технічно, професійно. У нас багато молодих людей, особливо поповнення з ПНУ ім. Василя Стефаника, які підсилюють команду. Дуже приємно, що такі молоді люди приходять та цікавляться історією своїх колег, тому що ми можемо багато знати і вміти, попри це багато читаємо, але знайти заміну життєвому досвіду не зможемо.

Наскільки важливо вміти правильно комунікувати з людьми, адже є багато особистостей, які можуть вивести з себе? Як при цьому бути стресостійким і не показувати свої справжні емоції?

Насправді, ви не повірите, але я досить таки полохливий глибоко в душі. У моєму житті був такий період, коли я проводив всі офіційні та неофіційні концерти в Івано-Франківську. Для прикладу, коли ти стоїш за кулісами, то холод в грудях наскільки сильно присутній при цьому інколи здається, що тебе зараз розірве. Багато хто би сказав, що це не правда, але так все є, просто я вмію вдало тримати себе в руках. Якщо ж потрібно брати інтерв'ю у когось, то практично так само, але тут більше залучена моя впевненість. Треба використати свої людські якості, після чого з тобою піде на контакт будь-хто. Наприклад, рік тому мені вдалося взяти інтерв'ю у Миколи Вересня. Ми спілкувалися в прямому ефірі сорок хвилин і він надзвичайно не проста людина, складна характером, але та людяність дозволила зробити з ним хороше інтерв'ю. От ви запитуєте чи потрібно реагувати на негативних людей? Звичайно, обов'язково. Ми повинні чітко розуміти, що ми хочемо взяти з

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

цього інтерв'ю, ми повинні чітко знати, що людина нам повинна сказати, бо є такі люди, особливо політики, які вміють маніпулювати цими речами. Ти йому задав одне питання, а відповідає Він зовсім інше. Потрібно завжди тримати ситуацію під контролем у будь-яких життєвих ситуаціях, незважаючи ні на що!

Якщо говорити про другу сторону медалі журналістики – це небезпека. Чи траплялася вона у Вашій сформовані кар'єрі, що саме було?

До цього часу. Ви не повірите, люди публічні, бо окрім того, що я журналіст, а журналісти в основному десь поза кадром, то ж мені доводиться працювати в кадрі. Відтак можу себе назвати людиною публічною і тут є плюси та негативи. Плюси – це коли тебе зустрічають, радіють тобі. З мінусів – це коли попадаються люди, які на рівному місці можуть проявляти до тебе агресію. Тобто 50% людей тебе сприймають на ура, а інші 50% – абсолютно негативно. Як на таке реагувати? Напевне, ніяк, бо це вже не від мене залежить, а від тих людей, які проявляють до тебе цікавість. Інколи, побачивши мене, люди вимагають, щоб їм допомогти. Наприклад, дайте грошей. Тобто вони думають, що я чарівник, який може вирішити будь-яке наболіле питання. Вони мають про нас одну таку думку, що ми олігархи та ні з ким не хочемо ділитися. Якщо говорити відверто, то наша професія дає нам насолоди більш моральної, ніж фінансової.

Чи було професійне вигорання?

Професійного вигорання не спостерігалось. Змінити професію бажання не було, але у часи, коли ти вбачаєш важкість і думаєш про те, що твої напрацювання не можуть тобі дати те, що зараз потрібно отримати, коли ти бачиш, що тобі потрібно рухатися, розвиватися і шукати щось

нове, то в такий момент настає тривога, хвилювання. Але життєвий досвід завжди приходить на допомогу у такому розвитку подій. Чим більше я живу, тим більше розумію наскільки пов'язаний із цією роботою і як сильно її люблю, але як сильно вона любить мене – невідомо, тому що журналістика відповісти мені людським голосом на це питання не зможе.

Як правильно працювати у команді, бо журналісти – це творчі люди і у кожного своя думка, амбіції, суперечки, де криється золота середина? Адже говорять, що хороша команда – це запорука успіху.

Хороша команда! Якраз не колектив, а команда! Тому що за старих часів був колектив. Тепер команда – це справді запорука успіху, як ви сказали. В команді потрібно бути єдиним цілим. У першу чергу, не потрібно перекладати свої обов'язки на когось іншого. Якщо трапляються критичні ситуації, то завжди потрібно сісти і навіть, посперечавшись, можна дійти до правильного рішення. Ну і зрештою не менш важливо прислухатися один до одного. Йдучи на роботу потрібно брати з собою тільки позитивний настрій, бо для того і є команда, щоб називатися другою сім'єю і родиною. Коли ми в сім'ї маємо свої певні цінності, дотримуємося їх і поважаємо, так і на роботі по відношенню до своїх колег. Насамперед це стосується тих людей, від яких залежить добробут працівників, розвиток та інше. Люди, котрі займають керівні посади. Думаю, якщо сформувати гідну команду, то успіх не за горами. Це – справа часу!

Чи є у Вас кумир, можливо, якийсь сучасник?

Для мене кумири – це розумні молоді люди. Може це виглядає смішно, але я бачу в людині, котра починає перші кроки у професії ту, яка

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

може перейти і мене, і тих людей, які десь уже зупинилися у своєму розвитку. Зрештою, відповім вам по філософськи: «Не створюй собі кумира, і буде все добре»!

Є люди, які псують якісну журналістику, власне, фейками, джинсою, маніпуляціями. На Вашу думку, що потрібно зробити, щоб вивести цих шкідників з медіапростору?

Інколи хочеться сказати неприємну річ, що незалежної журналістики в нас не існує! Насправді, починаємо це говорити і розуміємо, що більшість засобів масової інформації належать тим чи іншим олігархам чи політичним силам. Відповідно, журналіст не може у цих рамках якось себе реалізувати на 100%. Як з цим боротися? Дати гідну зарплату журналісту! Захистити журналіста на основі тих законів, які у нас прийняті, але не завжди працюють. Хочу сказати, що негідних людей у нашій професії немає, тому що всі з нас мають особливу рису характеру – це лідерство. Ми є гідні в тому плані, що обрали цей шлях. Незважаючи на те, чи хтось пройде його від початку до кінця, чи можливо, його чекає якась інша доля.

Що б Ви побажали молодим журналістам, тим же студентам, які тільки розвиваються у медіасередовищі?

Молодь наша – мегакрута! Ви маєте можливості однозначно більші, ніж ми мали у свій час. Ви надзвичайно розумні, талановиті. Я вірю в Україну тільки тому, що я вірю у молодь. Говорячи про молодих журналістів, то я підношу вас ще вище, адже це є думаючі люди, які повинні формувати думки наступних поколінь, світогляд тих людей, котрі нас дивляться, слухають та читають. Бажаю не зазнаватися, в жодному разі! Пам'ятайте про своїх старших колег і в такому випадку, досягнете не тільки

свого особистого досвіду, а творчого розвитку та ще вищих вершин, які на разі не підкорені вашими попередниками.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ЮЛІЯ ЩЕРБІЙ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Для мене завжди було
основним у своїй роботі
залишатися для журналістів
колегою» :

ВОЛОДИМИР ДЖИПТА

ВОЛОДИМИР ДЖИГІТА

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
КОМУНІКАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОДА

Чи пам'ятаєте свої перші кроки в журналістиці? З чого почався Ваш шлях у цій професії?

Насправді, мій шлях в журналістиці почався не з журналістики. На той час я навчався в інституті історії і політології Прикарпатського національного університету і був одним з тих, хто почав давати свої коментарі, робити дописи у соцмережах на політичні теми. Якщо зараз ми можемо говорити про засилля політологів, їх є дуже багато, але в той період вони тільки з'являлися. Зокрема Івано-Франківськ досить активно в цьому напрямку розвивався. Почалося все з того, що я коментував події, які відбувалися, як політичний експерт. У той час активно функціонувало таке інтернет-видання як «Малакава», і вони постійно зверталися до мене за коментарями щодо політичної ситуації. Це були перші кроки, які звели мене з журналістикою. Потім почалися дописи на загальнонаціональні теми, в тому числі ми з колегами дописували на «Українську правду», яка на той період була найбільшим, найкрутішим і найбільш рейтинговим сайтом в Україні.

Дещо згодом виникла ідея створити своє видання. Пам'ятаю як тепер, 6 червня 2013 року, в день журналіста ми запустили видання «Бліц-інфо». Тоді була ідея створити місцеве ток-шоу з трансляцією в інтернет. Для цього ми обладнали студію в центрі міста і спільно з колегами пробували рухатись у цьому напрямку. Можна сказати, саме тоді я почав бути дотичний більше до журналістики і почав робити дописи і здійснювати діяльність, як журналіст, а не лише політолог.

Чи маєте улюблене місцеве видання, яке читаєте та якому довіряєте?

З моєї сторони буде не зовсім коректно оцінювати роботу інтернет-видань чи будь-яких ЗМІ. Думка своя, звісно, є, але вона буде суб'єктивною. Працюючи довгий період часу в Івано-Франківській обласній державній адміністрації, я оцінював контент, що виробляли місцеві ЗМІ під певним кутом і моє місце роботи досить звужувало можливості об'єктивно оцінювати роботу видань чи окремих журналістів. Коли я перейшов з приватного сектору в державний, зрозумів, що не все так, як мені там виглядало. Зараз, коли я вийшов уже в громадський сектор, я теж розумію свої помилки і бачу, що працюючи в обласній адміністрації не завжди правильно розумів і оцінював ті речі, які відбувалися навколо.

Понад сім років Ви займалися інформаційною політикою у Івано-Франківській облдержадміністрації. По суті, Ви виступали посередником між владою та ЗМІ. Поділіться своїми «секретними» кроками до успішної комунікації.

Насправді, є дуже багато секретів чи моментів, які допомагали співпрацювати і з засобами масової інформації, і з вертикаллю всієї

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«державної машини». Найперше – це порядність. Це та характеристика, яка дозволяє тобі дивитися всім щиро в очі, а людям навколо розуміти твої наміри. Це найкраще і найсильніше, що можна зробити. Журналіст має розуміти, що ти з ним чесний, коректний, порядний, і ти його не використовуєш у своїх цілях. Для мене завжди було основним у своїй роботі залишатися для журналістів колегою. Ну і другий момент – за цей час мені вдалося не перетворитися з представника медійної сфери в чиновника. Часто, на жаль, люди, які перебувають на високих посадах дивляться винятково зі свого інтересу. Я завжди намагався входити в ситуацію журналістів, розуміти їхні потреби і допомагати вирішувати ті питання, які виникають.

Як це, одного дня стати публічною людиною?

Ну публічною людиною насправді я не дуже і ставав. Але буває інколи ніяково себе почуваю, коли зустрічає на вулиці мене людина, вітається, я звичайно відповідаю, але не можу пригадати хто це. В міру моєї професії були сотні поїздок в райони, були тисячі і десятки тисяч людей, з якими я спілкувався, а мій мобільний налічував в районі 6000 контактів. З іншої сторони, дуже приємно коли люди вітаються. Тоді ти розумієш, що значить щось вартісне робив у житті. Насправді досі є дуже багато зустрічей, багато цікавих розмов, досі телефонують і цікавляться, включаючи посадовців і представників засобів масової інформації.

Чим займаєтесь зараз?

Ми ініціювали досить цікавий проект, на мою думку. Він буде пов'язаний здебільшого з журналістськими розслідуваннями та аналізом ситуації, яка відбувається в Івано-Франківську. Пробуємо аналізувати видатки, також

хто впливає на прийняття рішень, які в підсумку несуть у собі якесь навантаження на людей. Можу сказати, що в нашій країні популізм – це найбільша біда, оскільки в гонитві за тим, щоб подобатися людям, посадовці часто забувають про дуже потрібні речі. Роблять, так би мовити, фасадні, які зараз виглядають гарно, але по своїй суті ведуть до руйнації. Десь для цього ми створили таку ініціативу, щоб розібратися, проаналізувати і донести до людей бачення і ситуацію про те, що відбувається насправді і чи в правильному напрямку рухається місто.

Протягом останніх років Ви перебуваєте у постійному інформаційному потоці. Як не вигоріти в такому режимі нон-стоп?

Це дуже об'ємна робота, яка займає багато часу та потребує постійного спілкування з людьми. Якщо говорити про мій досвід роботи в облдержадміністрації, іноді поступали завдання, які, на перший погляд, вирішити неможливо. Мені спочатку було дуже складно, в першу чергу емоційно і психологічно, коли ти маєш завдання і навіть не уявляєш, що з ним робити. Але завжди впродовж цього часу я брався за найменше, зачіпався і так рухався. За всі 7 років у мене не було жодного разу, коли не вдалося отримати бажаного результату. Тоді я зрозумів на практичному рівні, що той, хто хоче – шукає можливості, а хто ні – причини. Насправді питань, які неможливо вирішити, не існує. Їх можна вирішити не в повному обсязі, можуть змінитися якісь об'єктивні обставини, але якщо ти берешся і працюєш, реального результату ти досягаєш завжди. Для мене найкрутіше те, коли перед тобою стоїть якась велика проблема. Та коли ти її вирішуєш і розумієш, який вона мала наслідок для якоїсь ситуації чи людей, це приносить неймовірне задоволення і розуміння, що ти працюєш не даремно.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Чи вважаєте професію журналіста перспективною?

Коли ти сидиш вдома, дивишся в екран і бачиш по телевізору гарно одягнутого ведучого, який розкажує правильні речі, ти бачиш лиш обкладинку. Мало кому відомо, що відбувається всередині цього всього процесу і що насправді за тією картинкою стоїть дуже багато людей, кожен з яких вкладає свій пазл для того, щоб видати якісний продукт. На жаль, у нас зараз на ринку досить складно. З чого мають жити медіа? В нормальному суспільстві журналісти не повинні брати гроші у підприємців і політиків, вони мають мати можливість жити самостійно і заробляти на це кошти. А це, по суті, можливо у двох варіантах. Перше – це реклама. За рахунок відкритої прямої реклами бізнесу чи якихось розвиткових проєктів можна отримувати кошти для того, щоб утримувати себе. А є інша, негативна сторона цього питання, – це коли подають замовні матеріали чи не вказують певні нюанси, коли приходиться брати кошти в не дуже добросовісних людей і, по суті, від цього втрачається і сенс, і якість самої журналістики. На жаль, це питання гостро стоїть не тільки у Івано-Франківську. Здебільшого це глобальна проблема. Місія журналіста – розказати правду, а якщо за неї хтось платить, то це буде викривлена правда, а місцями і абсолютна неправда. З іншого боку, засоби масової інформації дуже впливають на ситуацію в будь-якій сфері держави. Тут кожен рішення приймає для себе, яким шляхом йому рухатись.

Якого формату журналістики не вистачає на Прикарпатті?

Точно розслідувань не вистачає. Якщо ми зараз бачимо кілька загальнонаціональних грантових проєктів, які досить яскраво представлені у медіапросторі, то уже у регіонах і самому

Івано-Франківську розслідувальна журналістика майже відсутня. Тобто є буквально кілька людей, які намагаються займатися цим, говорити і опрацьовувати. Це дуже важка і рутинна робота, яка потребує і часу, і значного розумового ресурсу, а коштів за це ніхто не платить. Те, що досягнути високих рейтингів у короткий час саме у цьому напрямку практично неможливо, і робить цей весь процес невивідним. На жаль, життя показує трохи протилежну картину – чим більше ти написав негативних чи провокативних новин, тим більше тебе читають. Мабуть тому, значною мірою вони відсутні.

На Вашу думку, якими першочерговими якостями має володіти людина, щоб стати журналістом?

Як і в кожній сфері, потрібно мати розуміння того, чим ти займаєшся. Знову ж таки, не потрібно дивитися на картинку в телевізорі і думати як усе гарно. Це ж тільки результат, а насправді те, що ми бачимо на екранах, виливається в неймовірно велику кількість рутинної роботи. Робота журналіста – це не тільки ходити на ток-шоу, брифінги, прес-конференції і ставити питання. Вона набагато глибинніша, складніша і, на жаль, як я уже казав, низькооплачувана. Тому, якщо бути готовим наполегливо працювати, постійно саморозвиватись і не очікувати результату вже сьогодні, то у підсумку можна стати успішним, відомим і популярним журналістом.

Що можете побажати журналістам, які тільки розпочинають свою професійну діяльність?

Не ловити зіркову хворобу. Медійна зіркова хвороба ламає усю суть журналістики. Часто початківці думають не про ідею, а починають вважати себе професіоналами високого рівня, які досягли успіху і мають усі знання.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

А далі розвиток подій може бути різний. Тому журналістам, які лиш розпочинають свій професійний шлях, бажаю цього не мати і працювати над своїм ім'ям тільки правдою.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ЛЕСЯ ЖУРАКІВСЬКА

«На маси ми не вплинемо, але
доносити якісь свої меседжі
можна маючи такі ресурси, як
місцеве телебачення та радіо» :

ТАРАС ЗЕНЬ

ТАРАС ЗЕНЬ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР ТРК
«ВЕЖА»

Чому Ви обрали для себе царину журналістики?

Я ніколи не думав що буду журналістом. Так склалося, що з 15 років я був пластуном, і зараз є пластуном. Вчився на художника, маю художню освіту. Відвідував гуртки, художню школу, вступив у 5 училище на художника-оформлювача, зараз це будівельний лицей. А після того в інститут мистецтв. Паралельно з тим займався газетою «Пластинін». Спочатку вона була внутрішньо-організаційна, але потім до нас в редакцію почали приходити листи з інших шкіл. Тоді ми зрозуміли, що цікаві не лише пластунам, а й молоді з інших середовищ. І ми зареєстрували цей журнал як загальномолодіжне міське видання та почали видавати його на місто. Тоді не було інтернету так масово, молодь читала кольорові журнали. Паралельно з тим в Пласті я був пресекретарем. Висвітлював події Пласту, звертався до журналістів, писав пресанонси. Так паралельно з художньою освітою, я набивав гулі журналістські. Цей журнал став популярним, він мав досить великий тираж як на місто – 1000 примірників.. Нас помічали, місцеві газети зверталися з проханням

передрукувати ту чи іншу статтю. Також я писав декілька дописів у «Світ молоді». У 2009-2010 році мене покликали на всеукраїнський рівень до Києва, де я став пресекретарем Пласту в Україні. Там я домовлявся за інтерв'ю на центральних каналах, ходив на ці інтерв'ю, ходив на радіостанції. Я став журналістом не плануючи цього і вже з 2006 року очолив ТРК «Вежа», зокрема через цей журналістський досвід.

Що для Вас журналістика?

Журналістика для мене це захоплення. Я розумію, що ми не такі впливові. Тим більше в час, коли телебачення та радіо послаблюються, а соціальні мережі та інтернет стають все сильнішими. Вони починають більше впливати на людей, ніж традиційні медіа. Хоча згідно з соціопитуваннями, які я вивчав, телевізор залишається найвпливовішим засобом масової інформації. З кожним роком він слабне, але ще позиції не втратив. Газети вже втратили. Радіо також послабилось. Тому я розумію, що на маси ми не вплинемо, але доносити якісь свої меседжі можна маючи такі ресурси як місцеве телебачення і радіо. Але про масові впливи точно не йдеться.

Які є тенденції зі зрощенням негативу в мережі Інтернет ?

З появою Інтернету в багатьох зникла відповідальність за сказане. З'являється багато незрозумілих сайтів, де працює одна-дві людини. Або взагалі боти, чи невідомі автори статей. І в час пандемії ми кожного дня бачимо в інтернеті фейки про вакцинацію, як пишуть неправдиві статті заради того, аби аудиторія перейшла на їхній ресурс і добавила клік. Чим більше кліків, тим більше той чи інший інтернет-ресурс

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

заробляє на рекламі. Через це багато з цих «журналістів» зловживають фейками, перекрученою інформацією чи голосними заголовками. Часто люди, які ведуться на ці заголовки, текст статей і не читають. З кожним роком таких ресурсів стає все більше, особливо перед виборами. Тому журналістика дуже страждає. А поняття журналістики нівелюється. Звичайний користувач соцмереж не задумується над цим, тому для них журналістика втрачає довіру. Справді негативу більше, рідше люди свідомо заходять на якийсь сайт, так аби вбити його назву в пошуковику. Більшість заходить за посиланням із соцмереж. Часто в житті люди здаються не такими, яких ти бачиш їх у фейсбуці.

Чи є блогер журналістом, і чи може він ним стати?

Є різні види блогерства. Справді, є блогери які займаються журналістською діяльністю. Наприклад, взяти Гордона. Як би скептично до нього не відносились, він зараз працює блогером. Але те, що багато блогерів називають себе журналістами не є правильно. Журналіст повинен працювати або співпрацювати з медіа.

Чи існує в сучасному світі журналістики ідея, що журналісти – це «акули»?

У регіональній журналістиці точно ні. На всеукраїнських медіа справді є цинічність. Пригадую, коли був розстріл небесної сотні, в готелі «Україна» лежали поранені люди. Багато хто там помер. Пам'ятаю, лежить чоловік, весь у крові, видно, що йому погано. А якийсь журналіст суне з камерою і починає його питати, що той чоловік зараз відчуває, аби записати картинку, яка збере багато аудиторії. Цинічність залежить від моральних принципів кожної людини, від виховання. Також мене здивувало, коли був рух "Фемен" біля Майдану Незалежності.

-На пагорбі був хрест жертвам сталінських репресій. Тож, ці феменістки зібрали пресу, сказали, що вони спляють хрест у знак протесту проти втручання церкви у світське життя. І жінка вийшла оголена з бензопилою і почала спилувати хрест. Стоять 40-50 журналістів фотографів і замість того, щоб відтягнути її, вони почекали поки той хрест впаде, зняли це і почали вже обурюватись.

Якими якостями потрібно оволодіти, щоб стати журналістом?

Потрібно не боятися. Журналіст повинен бути напористим. Не наглим, а саме напористим. Не переживати. Часом ти повинен підійти до людини «великої ваги», до авторитетної людини, поряд з якою відчуваєш себе маленьким. Ти повинен цей бар'єр стерти, зрозуміти, що той, хто перед тобою стоїть, така сама людина як і ти. А ти журналіст, який має певні права на те, щоб дізнатись інформацію. Тому потрібно стерти цю уявну барикаду між інтерв'юером і респондентом. Дотримуватись журналістських стандартів, що зараз у всіх дуже храмає. Ще порадив би нарощувати зв'язки, це дуже важливо.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ДІАНА ПРОКОПІВ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

««Будь мультимедійним або
помри» :

ІРИНА КОПИСТИНСЬКА

ІРИНА КОПИСТИНСЬКА

РЕДАКТОР НА «УКРАЇНСЬКЕ РАДІО
КАРПАТИ»

Ірино, що спонукало Вас обрати фах журналіста?

Напевно, природня допитливість, яку я відчувала, відколи себе пам'ятаю. Я постійно хотіла дізнаватися щось нове, цікаве, всюди, як кажуть, встромити свого носа. Пригадую, десь в 11-му класі, як чула наші місцеві новини в маленькому районному центрі, пробувала сама написати так, як я це бачила. Звичайно, це було писання в зошит. Чесно кажучи, тоді я не замислювалася над тим, щоб стати журналісткою. Вступила на філологічний факультет до Чернівецького університету. Пам'ятаю свою першу невдалу газетну спробу. Після другого курсу працювала вожатою у літньому дитячому таборі при спортивній школі, тож вирішила написати про це свою першу замітку у місцеву газету. Це була інформація про те, як ми з дітками з малозабезпечених сімей проводили час у цьому відпочинково-оздоровчому таборі.

Тобто це був Ваш перший матеріал?

Так, але коли я побачила, у якому вигляді його надрукували, розплакалась і сказала, що ніколи не хочу стати журналісткою. Бо матеріал був переписаний. З мого початкового тексту

залишилося буквально два-три речення. Це мене настільки вразило і обурило, що я довго не могла прийти до тями. Було дуже неприємно. Два місяці я ходила під враженням, але вже на третьому курсі навчання почула, що у Чернівцях у Будинку творчості для дітей та юнацтва відкрився гурток журналістики. Вирішила туди піти. І з цього моменту все і закрутилося.

Якою була Ваша перша робота, перша журналістська практика?

Наприкінці третього курсу ми з подругою стали учасницями організації «Молодий рух» і почали вести її сторіночку в обласній газеті «Нова буковинська газета». Фактично ми були пресслужбою цієї організації. Я навіть псевдонім собі у цей час придумала і використовувала для гострих публікацій – Ірена Пуста. Через кілька місяців вирішила, що мені цього мало. Я прагнула писати більше. Написала свою першу дуже серйозну публікацію. Це був 1998 рік, жовтень, 23 роки тому. Але я досі пам'ятаю назву цієї статті – «Український ясир за криваву ціну». Це була стаття про те, як наших дівчат продавали в сексуальне рабство за кордон. Після виходу публікації, редактор мене викликав до себе і сказав: «Беру тебе в штат». Так у мене з'явилася трудова книжка і перший запис у ній 2 листопада оглядач «Нової буковинської газети». Було важко, тому що це 4 курс: дипломна робота, навчання до обіду, а після обіду робота. Я працювала на пів ставки. Але водночас було дуже кайфово і драйвово. Це був надзвичайно великий досвід. Потім була робота в інших чернівецьких обласних газетах. Коли вступила до аспірантури Інституту журналістики в Київський університет ім. Т. Шевченка, працювала у столичних виданнях.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Ну а потім і в Івано-Франківських. Фактично 20 років я присвятила саме газетній журналістиці. А останні три роки працюю у радіожурналістиці.

Якщо говорити про газетну журналістику, які матеріали найбільше запам'яталися, чи, можливо, найважче далися, зокрема, в емоційному плані?

Відколи я написала свій перший серйозний матеріал про сексуальне рабство, відтоді любов до соціальної проблематики, до життєвих історій у мене залишилася на все життя. Людські долі – це те, що найбільше мені подобається, з чим дуже важко працювати, емоційно важко. Було кілька публікацій, які мене вразили на все життя. Пригадую, я писала про 15-річну дівчинку, яка прибігла до соціальних служб, і просила, щоб її забрали від мами. У неї була дуже важка історія, мама її експлуатувала. Це надзвичайно важка історія. Також пригадую, як молоді хлопці розповідали про те, як вони стали наркоманами, як вони ховали своїх друзів, близьких, родичів, які померли від СНІДу. Не забуду історію, коли вже в Івано-Франківську їздила із БФ «Солідарність», якраз на мій день народження, у соціальний рейд. Я тоді собі зробила такий подарунок на день народження (сміється). Вони їздили і обмінювали наркоманам використані шприци на чисті, а пов'язи роздавали презервативи. Пам'ятаю, як я спілкувалася з молодим хлопцем на прізвисько Святий, який розказував, що хотів стати священником, а став наркоманом. Такі історії дуже закарбовуються. Це те, що запам'ятовується на все життя і формує тебе як журналістку.

Якось я зустрілася з одним із журналістів з Чернівців, він виявився моїм постійним читачем. Він казав, що коли читав мої матеріали, то плакав. У такі моменти ти розумієш, що не даремно працюєш.

Що Вам допомагало знайти спільну мову з людьми, які перебувають у складних життєвих обставинах? Які були складнощі і як Ви їх долали?

Насправді нелегко знайти спільну мову, тому що потрібно говорити так, щоб не образити їх. Бо всі ми люди. Наприклад, коли я спілкувалася з наркоманами чи з жінками, які продають себе, своє тіло, будьмо відверті, мала до них упереджене ставлення. Але я розуміла, що це ставлення повинна заховати в кишеню, залишити вдома і спілкуватися на рівних. Насправді мені це вдавалося, тому непорозуміння у спілкуванні не було. До сих пір пам'ятаю, момент із поїздки із «Солідарністю». Я спілкувалася із жінкою, яка вживала наркотики і торгувала собою, щоб заробити на дозу. Мене провели до неї додому і там залишили.

Було страшно?

Так, було моторошно. Але я себе опанувала, слухала її історію, пила каву, якою вона мене пригощала. По-справжньому стало страшно, коли вона почала варити маковиння. Тоді я зрозуміла, що мені пора. Я сказала, що поспішаю на наступне інтерв'ю і пішла. Тобто можна навчитися переборювати ці страхи задля того, щоб розповісти людям такі історії. Я назавжди запам'ятала фразу, яку вона сказала: «Ти знаєш, в мене дві дочки. Я їм кажу, якщо я побачу, що ви курите хоча б траву, я вас на місці приб'ю. Тому що так мучитися з нами, як наші батьки, не дай Бог нікому».

Перегорнемо сторінку газетної журналістики. Розкажіть, як Ви потрапили на радіо?

Так склалося, що через 20 років у газетній журналістиці мені захотілося отримати новий досвід. Та й, чесно кажучи, коли я ще вчилася у школі журналістики, то не планувала стати саме

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

газетною журналісткою. Я хотіла, як і всі дівчата, бути ведучою, диктором телебачення чи радіо. В мене була така мрія. Тим більше, що дикція в мене була поставлена, бо я з дитинства виступала на сценах, декламувала вірші, виступала на всьляких конкурсах. Я дуже цього хотіла, але коли мене затягнула газетна журналістика, я про це перестала думати, бо мені було цікаво. Коли я йшла на радіо, ще паралельно була власкором видання «Газета по-українськи». Це і сайт, і газета, і журнал. Коли спробувала себе на радіо, зрозуміла, що тут теж є чому повчитися. Чесно кажучи, спочатку було страшно, чи я впораюся, бо це зовсім інший формат. Коли ти в газетній журналістиці, маєш час сісти, зібратися з думками. Якщо в тебе зараз немає натхнення, а є просто чистий листок, то ти можеш нічого не писати і відкласти його. Якщо підтискає дедлайн, то можеш і вночі написати текст. А на радіо такого немає. Є ефір з такої до такої години, і не залежно від того, маєш настрої чи не маєш, ти збираєш свою силу в кулак і йдеш. Але насправді це дуже класно. Прямі ефіри дуже затягують. Ти не знаєш, як поведе себе твій співрозмовник, не знаєш, чи вистачить тобі ефірного часу чи навпаки, чи тобі хтось подзвонить в ефір і буде по темі чи не по темі розмовляти. Радіоефір дуже цікавий. Це абсолютно різні види журналістики. Звичайно, в них єдина складова: новини, інформаційні приводи, спілкування з людьми, об'єктивність, дотримання стандартів. Але формати абсолютно різні.

Якщо говорити про роботу в прямому радіоефірі, що найважче: підготовка, саме інтерв'ю, вибір теми, підбір спікерів?

Найважчим є підбір спікерів і домовленість з ними, тому що часто буває, що тема класна і є про що поговорити, а спікер не хоче або не може

Відмовляється брати участь в ефірі, недоступний. Особливо якщо говорити з нашим чиновникам, вони здебільшого дуже закриті. Я не кажу що всі, але здебільшого. І їх важко запросити на конфліктну тему, це дуже складно. Тому інколи дуже цікаві теми просто відкладаються не через те, що не можеш, просто спікери не йдуть на співпрацю. Це, напевно, найважче.

У 2019 році змінилася робота ЗМІ через пандемію COVID-19. Розкажіть коротко про те, як проходила професійна діяльність, зокрема під час карантину.

Робота стала з однієї сторони важчою, тому що, коли ти запрошуєш гостей до студії, ти з ними безпосередньо контактуєш, спілкуєшся, бачиш їхні очі – це дуже важливо. Коли був дуже жорсткий карантин, ми деякий час записували ефіри вдома на диктофон, на телефон. Це було дуже складно, тому що ти лише чуєш людину, але не бачиш її. Плюс монтаж. Це нам додало дуже великого обсягу роботи. З іншої сторони, коли ми вже вийшли з жорсткого локдауну, перейшли повністю в онлайн ефіри, тобто користувалися **Skype** чи **Viber**. З однієї сторони, це важче, тому що не у всіх є **Skype** чи **Viber**. Проте, використання таких технологій надалі дало нам можливість запрошувати тих людей, які не мають змоги приїхати до студії. Тобто таким чином ми ще й розширили можливості запрошувати експертів до бесіди. Адже якщо людина десь далеко з гір не може до тебе приїхати на ефір, і раніше ми записували лише невеликий коментар телефоном, то тепер ми можемо повноцінно таку людину запрошувати в прямий ефір онлайн. І це насправді дуже добре.

Крім того, респондент може бути безпосередньо на конкретній події і оперативно включатися в ефір. Так, наприклад, був один із ефірів з Тетяною Костинюк,

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

засновницею табору для воїнів АТО з «З любов'ю в серці», який знаходиться в Косові. У них був ювілейний заїзд, і я з нею спілкувалась по Skype у прямому ефірі. Вона показувала скільки в них зараз ветеранів АТО, чим вони займаються, як тренуються, відпочивають. Це справді дуже оживляє ефір, раніше ми такого не робили.

Ваша робота не обмежується лише аудіоконтентом. Ви оперативно пишете новини з ефірів для діджитал-платформ. Розкажіть про специфіку цієї складової вашої роботи.

Так виходить, що друкована журналістика мене не відпускає. Мені цікаво писати для digital-платформ, мене це захоплює, тому що я завжди любила писати. 20 років в газетній журналістиці даремно не далися. Коли веду ефір, одразу розумію, де є цікаві моменти, про які можна написати. І після ефіру пишеться на одному подиху. Це розширює і твої горизонти, і твоїх читачів та слухачів, тому що в цих статтях ми піаримо також свої ефіри, вказуючи посилання на них. Більше людей можуть знайти і подивитися ефір. Чому я говорю подивитися? Тому що «Українське радіо Карпати» вже не класичне радіо, а Vision радіо, тобто з відео складовою. Програма транслюється на телебаченні і на радіо, і на сайті нашому зберігається. Для спікерів, які до нас приходять, дуже важливо, що вони можуть не тільки почути, а й побачити себе і іншим показати. А коли ти щось пишеш про це – це ще більше розширює аудиторію. До речі, на сучасному етапі розвитку журналістики дуже важлива фраза, яку я почула на одному з тренінгів, і завжди повторюю своїм студентам, – будь мультимедійним, або помри. Тобто ти сьогодні повинен вміти і написати, і сказати, і зняти, і змонтувати. Для будь-якого засобу масової інформації дуже важливо бути

мультимедійним, і для самого журналіста також, тобто бути універсальним солдатом.

Коли Ви працювали в газетах, була потреба вкласти в рядки. Тепер пишете публікації в інтернеті, де немає обмежень. На Вашу думку, чи не зникає мистецтво писати коротко?

Не зникає. Тому що сьогодні наш читач дуже завантажений. Якщо ти йому будеш писати дуже багато, він твої статті не дочитає до кінця. У нас сьогодні кліпове мислення і більшість читачів, переглядаючи стрічку новин, зупиняються на заголовках. Це перший етап прочитання. Якщо заголовок зацікавив, вони клікають. Але здебільшого читають перший абзац, тобто основне повідомлення і, можливо, кінцівку, і якщо вже це зацікавило, тоді вони, можливо, прочитають твій текст до кінця. Тому писати треба все одно коротко, бо якщо ти будеш багато писати, це читати не будуть.

Як змінилося Ваше ставлення з того моменту, коли Ви написала першу статтю і зараз вже з висоти власного досвіду. Очікування від професії і реальність?

Раніше, коли була молода-зелена, хотіла бачити своє прізвище в газеті. Мене надрукували – це класно. А сьогодні я розумію, що для мене вже не так важливо, чи є моє прізвище, як те, що я доношу людям інформацію. Найважливіша зміна, що відбулась – зрозуміти, для чого ти потрібна в журналістиці. Не для того, щоб побачити своє прізвище в газеті чи себе на екрані, а для того, щоб дати людям важливу інформацію, на яку вони чекають.

Ви згадали, що навчаєте студентів. Чи не важко поєднувати викладання і практичну журналістику?

Ні, навпаки. Я вважаю, що поєднання практичного досвіду з викладацькою роботою

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

може дати найкращий результат у навчанні майбутніх журналістів. Від 2004 року, відколи я стала кандидатом філологічних наук за спеціальністю «Журналістика», я постійно поєдную викладання і практику. Це розвиває і мене, як журналіста, я сама теж багато вчуся і отримую ті знання, які б, можливо, не отримала б, якби займалася лише однією журналістикою.

Завершуючи нашу розмову що б Ви порадили студентам, які ще знаходяться на початку свого шляху в журналістиці.

Мені дуже подобається принцип «трьох П», якого мене навчив мій науковий керівник, відомий київський професор-журналістикознавець, видавець і письменник Микола Тимошик. Він називає 3 «П», які повинні бути притаманні журналістам, видавцям та редакторам. Це ПАТРІОТИЗМ, ПОРЯДНІСТЬ та ПРОФЕСІОНАЛІЗМ. Я б додала до них ще 12 «П», але які визначають, ЯКИМ НЕ ПОВИНЕН БУТИ ЖУРНАЛІСТ: ПЛАГІАТОРОМ. Плагиат – чи не найаморальніший проступок журналіста. 2. ПРОДАЖНИМ. Як тільки журналіст починає за свою роботу брати гроші збоку, а не як зарплатню чи гонорар, або користуватися іншими вигодами за написаний матеріал, він, як мінімум, перестає бути об'єктивним і незаангажованим. А об'єктивність – це основний принцип журналістики. ПРИСЛУЖНИКОМ і ПОСІПАКОЮ. Коли журналіст за хліб з маслом готовий підлаштовуватися і прислужувати будь-якій владі, керівництву, навіть у супереч власним поглядам, власній позиції, він втрачає право називатися журналістом. У такому випадку він стає рупором певного кола політичних чи бізнес-структур, іншими словами – ПРОПАГАНДИСТОМ. Це вже 5 «П». Принципи журналістики заперечують будь-яку пропаганду як форму маніпуляції. 6-7.

-Наступні два «П» тісно пов'язані з прислужником і посіпакою. Це ПРИСТОСУВАНЕЦЬ І ПРИХВОСТЕНЬ. Такий завжди знайде собі тепле містечко за будь-яких обставин. Такі журналісти можуть бути вигідними керівництву, але чи доводиться говорити про позицію і світогляд такого псевдо журналіста?

Ще два «П» можна запозичити із підручника «Журналістика: Основи професійної комунікації» Віталія Карпенка, у якому наведені 10 заповідей журналіста газети «Вечірній Київ». Так от, одна із заповідей звучить: «У статті не вимагай вироку – ти не прокурор». Отож 8 «П» – журналіст не повинен бути ПРОКУРОРОМ. Ще одна заповідь – «Не повчай читача, він не дурніший за тебе». Тому журналіст не повинен бути ПОВЧИТЕЛЕМ (9 «П»). Це у жодному випадку не можна плутати із просвітницькою функцією журналістики.

Професійна журналістика не допускає ПРОФАНАЦІЇ. Якщо берешся за висвітлення теми, особливо складної, гострої, актуальної, ти повинен зануритися у неї з головою, вивчити усі деталі, думки, різні точки зору, історію питання. При цьому журналіст не мусить бути експертом з цього питання, але опрацювати проблему зобов'язаний. 11. Наступне – справжній, за покликанням, журналіст не може бути ПАРАЗИТАРНИМ, тобто робити собі ім'я за рахунок інших людей. Він повинен поважати чужу думку, чуже горе, чужу таємницю, чуже приватне життя. 12. І, звісно, останнє «П» - не менш важливе за інші – журналіст не може бути ПАСИВНИМ.

Тож будьте активними і нехай у вас горять очі!

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

НАТАЛЯ ГАЄВСЬКА-ВЕСОЛОВСЬКА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Якщо хтось на своєму рівні
схибить – це позначиться на
якості того, над чим працюємо»:

СВІТЛАНА УСАТЮК

СВІТЛАНА УСАТЮК

**РЕДАКТОР РАДІО. ФІЛІЯ ПАТ «НСТУ»
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА РЕГІОНАЛЬНА
ДИРЕКЦІЯ «КАРПАТИ»**

Як давно працюєте на радіо?

На радіо в Івано-Франківську я прийшла у 2016 році. На той час мала вже досвід роботи у телерадіокомпанії на Хмельниччині, у місті Славути. Це районний центр, розташований поблизу Хмельницької атомної станції, містечка енергетиків Нетішина. Команда нашої місцевої телерадіокомпанії працювала в основному над підготовкою телевізійних програм. А на радіо мали час для того, щоб транслювати новини. Тож працювали на два фронти, як зараз кажуть, на різних інформаційних платформах.

З чого починали кар'єрний шлях?

У 2016 році на радіостудії були різні відділи. Я почала працювати у відділі публіцистичних програм, була заступницею керівниці цього відділу. Ми готували інформацію до щоденних випусків новин. Окрім того, кожен працював над тематичними передачами. Моїми темами були економіка і сільське господарство. Тож за короткий час я дізналася, як захищати дерева від морозів, боротися з колорадським жуком, якими методами збільшити врожайність кукурудзи

і капусти, як виростити лохину... Познайомилася з багатьма господарниками, людьми праці. Хороший був період. Цікавий і насичений.

Які обов'язки у редактора радіо?

Передусім редактор радіо працює над підготовкою передач, які транслюються наживо. Він обирає тематику, комунікує з гостями або, як кажуть журналісти, спікерами. Пропишує запитання, які адресує учасникам передачі, готує такий умовний сценарій. Чому умовний? Бо у процесі розмови все може змінитися, і тоді виникатимуть нові питання, які неможливо заготовувати заздалегідь. Передачі наживо мають у нас не лише аудіо, а й відео формат. Після ефіру треба проаналізувати передачу, виокремити головне і написати повідомлення на сайт телерадіокомпанії. Окрім того, в обов'язках редактора радіо – підготовка передач у запису. Щоб зробити таку передачу, інколи треба побувати у багатьох місцях, на різноманітних заходах: пресконференціях, брифінгах, виставках, творчих зустрічах, виїздах... Всього не перерахувати. Творчі завдання поєднуються з повсякденною організаційною роботою.

Ви пам'ятаєте яким був ваш перший день на Суспільному?

Я почала працювати у телерадіокомпанії, коли вона ще не стала філією Суспільного мовника. Це відбулося пізніше. А загалом мій перший день на роботі був трохи сумбурним, пізнавальним. Треба було швидко зрозуміти, як усе працює, навчитися монтувати звукові файли і долучитися до процесу. Добре, що поряд зі мною були люди, яких я знала раніше, ми спілкувалися, мали приятні стосунки. Вони мені допомогли організувати роботу, поділилися своїм досвідом, підтримали.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Вдячна за це Галині Добош, Світлані Гах, Наталі Асатурян, Ользі Котюк, Галині Держипільській і ще багатьом колегам.

Який склад команди на радіо?

Зараз у команді радіо – четверо журналісток. Також радіопередачі створюють звукорежисери, режисери трансляції. Про те, щоб у доброму стані було все обладнання, з яким працюємо, дбає технічний директор. Це колективна робота, праця багатьох людей. Якщо хтось на своєму рівні схибить, це позначиться на якості того, над чим працюємо.

Чи були курйозні випадки під час ефіру?

Так, курйозні випадки були. Якось, працюючи у прямому ефірі, забула прізвисьце нашого звукорежисера. Тож наприкінці передачі сказала, що над нею працював Валентин ... Далі довга пауза і розсміялася. Одного разу учасниця прямоефірної передачі наполягала на тому, щоб я заздалегідь повідомила усі питання, які адресуватиму їй. Вже під час ефіру жінка так зосередилася на тому, в якому порядку будуть запитання і як вона відповідатиме, що просто розгубилася та не змогла й слова вимовити. Ситуацію врятував ще один учасник. Він почав сам-один відповідати на усі запитання, які звучали. Трохи пізніше жінка заспокоїлася, зорієнтувалася в ситуації та долучилася.

Особливості роботи на радіо?

Кожна робота має свої особливості. Робота на радіо, повторюся, – це колективна праця. Тут ти один нічого не вартий. Який би прекрасний текст ти не написав, які б питання не підготував, якщо тебе не запишуть і не буде трансляції, то жодного результату. Така робота потребує зосередженості, відповідальності, чесності, поваги до людей.

За бажання все можна освоїти, всьому навчитися, отримати досвід. Головне у цьому, як мені здається, те, ким ти є. Бо робота на радіо, гадаю, як ніяка інша, здатна розкрити твою сутність.

Чим захоплюєтесь у позаробочий час?

У вільний від роботи час читаю книги різної тематики. Люблю історичні романи, детективи, науково-популярну літературу. Захоплююся переглядом фільмів. По можливості подорожую. Коли родиною виїжджаємо за місто, фотографую гірські краєвиди, лісові стежки, водоспади. Щоправда, не маю професійного фотоапарату. Але під рукою – мобільний телефон.

Що б Ви порадили журналістам, які тільки приходять у професію?

Людам, які обирають журналістську стежку, порадила б зняти рожеві окуляри і усвідомити, що робота у цій сфері – не лише моральне задоволення, калейдоскоп подій і знайомств із новими цікавими людьми. Це наполеглива праця, постійні роздуми над тим, як написати, як сказати. Ці роздуми можуть не полишати тебе вдома, на вулиці, на відпочинку. Але у цьому – своєрідний кайф, адреналін, те, що робить тебе кращим. Тож намагайтеся бути кращими, змінюючи світ навколо себе! Робіть його різнокольоровим!

Як буде змінюватись радіо у наступні 5-10 років?

Світ дуже стрімко розвивається. Тому в наступні 5-10 років радіо, напевно, стане більш динамічним і оперативним. Залишаться у минулому розмовні передачі великих форматів (вони, на мою думку, зникають вже зараз). Пріоритетними стануть короткі програми зі спікерами, які будуть висловлювати різні точки зору. Слухаючи такі передачі, люди будуть отримувати максимум інформації для роздумів.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Люблю весь процес підготовки книги до друку. Це, наче, якась магія, яка завершується тим, що книга потрапляє до твоїх рук і можна насолодитись запахом її сторінок»:

ТЕТЯНА ХМІЛЬ

ТЕТЯНА ХМІЛЬ

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ВИДАВНИЦТВА «АПОСТОЛ»

Пані Тетяно, розкажіть щось про себе, яким був Ваш шлях до журналістики?

Мені 31 рік. Народилась в Івано-Франківську, за освітою філолог польської та української мов. Також є бакалавром філософії та богослів'я, членом Національної спілки журналістів України. Вже 8 років працюю головною редакторкою у видавництві «Апостол». Займаюся журналістикою, упорядкуванням книг і перекладацькою діяльністю. Також є авторкою книг.

Розкажіть про видавництво, в якому працюєте. Скільки років існує «Апостол»? Чи пам'ятаєте назву першої виданої книги?

Видавництво «Апостол» розпочало свою діяльність у 2006 році в м. Івано-Франківську з благословення тодішнього владики світлої пам'яті Софрона Мудрого, ЧСВВ Української Греко-Католицької Церкви. Першою книгою, яка вийшла в нашому видавництві, є «Вервиця визволення», що стала бестселером. За 15 років діяльності видавництва ми видали понад 200 книг. Стараємось, щоб зміст і форма наших книг були якісними, щоб наша література була для читачів добрим джерелом натхнення, підбадьорення та підтримки.

Які основні обов'язки головного редактора у видавництві? Що в роботі подобається Вам найбільше?

Головний редактор виконує дуже різні види робіт над книгою – від самої ідеї її виникнення до моменту здачі в друк, а це слідування за дедлайном, співпраця з перекладачами, художниками, літературними редакторами, коректорами, обговорення з дизайнерами верстки та обкладинки, участь у рекламній кампанії.

Важко сказати, що подобається найбільше, люблю весь процес підготовки книги до друку, це наче якась магія, яка завершується тим, що книга потрапляє до твоїх рук і можна насолодитись запахом її сторінок.

Бути головним редактором видавництва – велика відповідальність. Які труднощі виникають в роботі та як з ними впоратись?

Гадаю, що труднощі є в будь-якій роботі і відповідальність більшою чи меншою мірою теж. Рецепт як впоратись з труднощами в мене немає. Думаю, що коли робота – це твоє покликання, то Бог дає сили у вирішенні навіть найскладніших ситуацій.

Чи часто доводиться брати інтерв'ю. Яке запам'яталось найбільше?

Мабуть, я більше люблю писати тексти, ніж брати інтерв'ю. А запам'яталось найбільше перше інтерв'ю, коли я ще не була журналісткою, але тоді зрозуміла що журналістика – це надзвичайно цікава і творча справа.

Журналістика – це покликання, чи свідомий вибір? Яка, на Вашу думку, місія журналіста, якими рисами характеру та вміннями повинен володіти справжній професіонал?

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Вважаю, що основними рисами хорошого журналіста є людяність, комунікабельність, грамотність, мудрість, чуттєвість, спритність.

Думаю, що кожна професія – це покликання, головне – розпізнати його! Місія кожного журналіста – це донести світові правду!

Розкажіть про перекладацьку діяльність. З якої мови найчастіше перекладаєте?

Найчастіше перекладаю з польської мови.

Правду кажучи, коли здобувала свої дві освіти, ніколи б не подумала, що можна їх поєднати в професійній діяльності, зокрема і в перекладацтві. І тепер я надзвичайно вдячна Богові, що дав мені таку можливість. Переклад – це моя радість, надзвичайно люблю це заняття, смакую кожне слово, завжди стараюсь донести до читача не просто думку автора, а передати її художньо. Тут якраз дуже добре допомагає філологічна освіта.

Для кожної людини важливо бачити плоди своєї діяльності, які дають наснагу рухатись далі та мотивують до підкорення нових вершин. Для когось це нагороди, для когось – позитивні відгуки. Чи отримували Ви коли-небудь відзнаки за успіхи в професійній сфері? Що є Вашою найбільшою мотивацією?

Мої нагороди – це відгуки читачів, особливо коли просять про автограф, або ж телефонують подякувати за прочитане.

Ви є автором книг. Як виникла ідея не тільки редагувати та доповнювати чужі тексти, а й створювати свої?

Якби мені десяток років тому сказали, що писатиму книги, то, мабуть, не повірила б. Хоча, пригадую, в шкільні роки мені дуже легко давалось написання творів, я була з тих учениць, твори яких зачитували вчителі як

зразок для однокласників. Ідея першої книги – «Любов мені все пояснила» з'явилась у видавництві «Апостол», мені запропонували взятись за цей проект, я спробувала написати кілька сторінок і мені це сподобалось. Зараз працюю над дитячим виданням, це новий етап у моїй творчості, адже до моїх текстів художники малюють ілюстрації, я беру участь в їх створенні, і ось коли це все поєднується на папері, виходить справді чарівно і казково.

Думаю, що моя авторська діяльність – це ніщо інше, як талант, подарований Богом. Але жодна моя робота, чи то журналістська, чи то перекладацька, чи авторська не мали би результату, якби не величезні зусилля, яких я докладаю для її реалізації.

Ви журналістка, перекладачка, авторка, головна редакторка видавництва. Якби потрібно було обрати лише один напрям, що б це було?

Якщо я обрала б щось одне, то, мабуть, це вже була би не я. Все чим я займаюся, це частинка мене, і в цьому я щаслива!

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ОЛЬГА ГЕНИК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

СИЛА І
АВТОРИТЕТ
ПРОФЕСІЙНОГО
СЛОВА

АВТОРИТЕТНЕ СЛОВО
СПЕЦІАЛІСТІВ *регіональних*
медіа

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Ми намагаємось подавати те,
чого немає в інших виданнях»:

ВОЛОДИМИР ЗАНИК

ВОЛОДИМИР ЗАНИК:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТИСМЕНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ГАЗЕТИ «ВПЕРЕД»

Розкажіть, будь ласка, про себе, де народились і навчались?

Я уродженець села Нові Кривотули. В школі навчався дуже добре і був відмінником. Після закінчення я вступив до вишу на історичний факультет. В Івано-Франківську навчатись не дуже хотілось, тому обрав Чернівецький університет, так як попри навчання було бажання до самостійності.

Хто Ви за освітою?

У мене є два улюблені напрямки, це те чого немає зараз у практичному курсі, а саме, так звана історіософія – це філософія історії, погляд на події та оцінка. Другий напрямок – це славістика, старофільство, становлення націй. Маючи диплом історика та викладача історії, не було особливого натхнення на той час займатись наукою, тому сталося так, що я пішов працювати в газету, потім були інші зміни. І так сталося, напевно, тому що не вистачило сміливості, щоб зайнятись історією, але в результаті я в журналістиці уже 30 років.

Чи шкодуєте Ви, що не працювали за професією?

Частково, так. Тому що, у мене є відповідальність за те, що роблю і я дотримуюсь цього до сьогодні. І тому я залишився в журналістиці не прагнучи розвитку в іншому напрямку.

Як почали працювати у газеті «Вперед»?

Після закінчення університету, я прийшов працювати у редакцію газети «Вперед». Згодом перейшов у «Західний кур'єр», повернувся сюди уже редактором. Паралельно була співпраця із Львівською газетою. Окрім того, брав участь у розвитку журналу «Карпати. Туризм. Відпочинок», робота там для мене була справді цікавою. Навіть виникала така думка, що таке буває рідко, коли робота приносить велике задоволення та кайф. Мета, яку ми поставили перед собою на початку, – це те, щоб журнал робився виключно смачною українською з використанням сленгів.

Коли Ви почали працювати у редакції, які статті писали на початку, що Вам було близьким?

Маючи базову освіту історика, я любив писати про неї багато, також про політику, криміналістику, описи сіл та про людей, адже це надзвичайно цікаво.

На Ваш редакторський погляд, у чому фішка газети?

Ексклюзив. Ми намагаємось подавати те, чого немає в інших виданнях. Також, завжди перевіряємо факти, опрацьовуємо статті детально, щоб нічого не пропустити, адже одна помилка може зіпсувати репутацію. Тому в нас завжди все перевірено та надійно.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Що би Ви порадили нашим студентам, які хочуть стати редакторами?

Бути відповідальним за факт і подачу інформації.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ВІТАЛІЯ КОГУЧ

«Журналістика переживає кризу, соцмережі набирають обертів, утім у друкованих ЗМІ є своя перевага – краща аналітика»:

ВІРА КЛИМ

ВІРА КЛИМ:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
РОЖНЯТІВСЬКОГО НАРОДНОГО
ЧАСОПИСУ «НОВИНИ ПІДГІР'Я»

Як Ви прийшли в журналістику і як починався Ваш професійний шлях в газеті?

Зазвичай, обирають собі професію ще зі шкільної парти. А у моєму житті так склалося, що не я обирала професію, а професія обрала мене. Після закінчення школи мені не вдалося одразу вступити до вишу. Можливо, через те, що в мене були дещо захмарні бажання, не від серця чи натхнення. Тоді я просто хотіла навчатися у Києві. Документи подала в інститут харчової промисловості і не склала один із вступних іспитів. Та не опустила руки і вирішила боротися за свою мрію. Повернувшись додому, дізналася, що абітурієнти з колгоспним стажем мають переваги при вступі. От і вирішила потрудитися у колективному господарстві. Щоправда, працювала не довго: три дні шила рукавички у швейному цеху. А потім довідалася, що редактор районної газети шукає коректора. Не гаючи часу, навідалася у редакцію для співбесіди. Мене взяли на роботу на випробувальний термін. Працювала тиждень, а коли у світ вийшов мій третій номер газети, редактор сказав: «Пиши заяву, будеш працювати». Ось так донині вже 41 рік віддаюся газеті...

Спочатку коректором, заочно навчаючись на факультеті журналістики у Київському державному університеті імені Шевченка, а потім на посаді заввідділом листів. Це вже було цікавіше, адже до редакції зверталось чимало людей, мене захоплювало спілкування з читачами. Згодом мені запропонували посаду відповідального секретаря. Зізнаюся, що хвилювалася чи зможу, адже відповідальний секретар відіграє велику роль у творенні газети, погоджує роботу відділів, вичитує матеріали, макетує, контролює увесь процес випуску, починаючи із складання попереднього плану номера до верстки і надсилання в друкарню. Чесно кажучи, саме ця редакційна «кухня» мені дуже подобалася. І навіть ставши редактором, я не залишаю її, готуючи щотижня до друку черговий номер газети. Ось так, пройшовши всі «щаблі» роботи у редакції, якось і не зауважила, що позаду так багато років журналістської праці, 16 з яких – редакторської. Кажуть, що журналістика – це поклик серця чи поклик душі. А я додам, що для газетярів – це наполеглива, повсякденна справа, двадцять чотири години на добу.

Ви вже багато років працюєте з пресою, бачили всі тенденції її розвитку, знаєте, що з появою Інтернету, молодь читає друковану пресу менше, ніж старше покоління. Як Ви вважаєте, чи є майбутнє в газети за 10 -15 років, чи буде вона актуальною і що для цього потрібно робити?

Так, сьогодні значно менше людей читають газети – це правда, від якої нікуди не подітися. Журналістика переживає кризу, соцмережі набирають обертів, утім у друкованих ЗМІ є своя перевага – краща аналітика.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Газета, по суті, пише літопис краю, її підшивки, які зберігаються роками, стають своєрідними документами епохи. Нині спостерігається дуже критичний момент для друкованих ЗМІ через фінансову скруту. Минуло три роки з часу роздержавлення і реформування преси, газети залишилися без фінансової допомоги і бюджетних дотацій, деякі просто припиняють своє існування через безгрошів'я, дороговартісні поліграфічні послуги, побори пошти, через байдужість читацької аудиторії і зменшення тиражів.

Чи є майбутнє у «Новин Підгір'я»?

Зараз однозначно сказати не можу. Дуже б хотілося, щоб часопис ще не один рік приходив до читачів. Ми шукаємо шляхи оптимізації витрат, щоб виживати власними силами, однак щоразу з'являються нові виклики. Зокрема, думаємо, як працювати в нових реаліях після децентралізації влади і зміни територіального устрою. Наш район поділили на п'ять територіальних громад і тепер нелегко налагодити співпрацю із їх керівництвом. Крім того, через карантинні обмеження у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції різко зменшились надходження від реклами. З кожним роком проблемніше стає організовувати і передплатну кампанію. А щоб зберегти газету, насамперед потрібно, щоб люди її передплачували, щоб був «читач». Якщо буде читацька аудиторія – з'явиться реклама, буде реклама – будуть кошти. Звичайно, добре було б, аби держава повернулася обличчям до преси і підтримувала її.

Якби Ви не працювали в журналістиці, чи бачите Ви себе в іншій професії?

Ще навчаючись в школі, я чітко знала, що не хочу бути вчителем, не хочу бути медиком.

Водночас не могла конкретно зосередитись і визначити, яка професія мені до душі. А сьогодні дякую долі, що саме журналістика стала змістом мого життя. Працюючи у редакції, я змогла себе проявити як особистість. Це професія, котра робить кожен робочий день не схожим на інший, дає можливість розвиватись, удосконалюватись, завжди бути у вирі подій. Водночас, особисто мені до вподоби побути і в домашньому затишші, тому інколи приходить натхнення до рукоділля, бажання вив'язати якусь річ, щоб відволіктись від життєвої рутини. Але себе не уявляю ніким іншим, окрім журналіста.

Яке ваше професійне кредо?

Моє кредо в житті та професії – це в будь-якому випадку залишатися чесною, терпеливою, відповідальною. Я ніколи не дозволяю собі вдаватися до «бруду» заради слави чи вигоди. Стараюся обминати конфліктні ситуації і роблю все з миром в серці. Пригадую, ще навчаючись у виші, нам казали, що батогом можна вдарити і скалічити людину, а слово може її вбити. Тому в нашій професії важливо бути правдивим, порядним, чесним і, якщо немає можливості допомогти, то хоча би старатися не нашкодити іншим.

Віро Іванівно, Ви – професіонал своєї справи, добилися неабияких висот у професії і маєте чималий досвід. Чи могли би Ви дати кілька порад своїм молодшим колегам, які тільки входять в професію журналіста?

Шлях журналіста непростий, адже доводиться бувати у найрізноманітніших ситуаціях, тож необхідно пам'ятати, що у кожному репортажі, у кожній статті є ти – журналіст. Людина, яка по-особливому мислить, по-особливому дивиться на цей світ. Тому потрібно, щоб кожне слово було вагомим, щоб інформація була достовірною.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Звичайно, багато чого залежить від характеру людини, в якому середовищі вона живе, які пріоритети ставить перед собою, чим керується. Важливо вміти аналізувати, що є добре, а що ні. Раджу завжди бути відповідальними. Адже бувають випадки, коли працівники мас-медіа маніпулюють людьми, подають неправдиву інформацію. Старайтеся завжди бути щирими, відкритими, правдивими та ніколи не забувайте, що читачі, слухачі вірять тому, що ви пишете, говорите. Тож нехай ваше відкрите і щире слово служить правді та істині, утверджує добро і справедливість.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ОКСАНА МАТИШАК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Обережно зі словом, воно
зброєю зветься»

ТАМАРА ЛЕЙБЮК

ТАМАРА ЛЕЙБЮК:

*ЗАСЛУЖЕНА ЖУРНАЛІСТКА УКРАЇНИ,
РЕДАКТОР ГРОМАДСЬКОЇ ГАЗЕТИ
«РІДНЕ СЕЛО БІЛІ ОСЛАВИ»*

Як дитинство вплинуло на Ваш вибір стати журналістом?

Вчилася, як і ти, у Білоославській школі. В 7 класі у нас був чудовий вчитель історії Василь Слезінський, який часто проводив з нами цікаві заходи, зокрема вікторини, КВК, тематичні вечори. До речі, Василь Степанович багато друкувався в тогочасних газетах, і був першим, хто почав досліджувати життя і творчість нашої славної землячки-поетеси Марійки Підгірянки. І от після одного такого шкільного вечора, я вирішила написати про свої враження в районну газету «Радянська Верховина». Спершу показала допис вчителю, який допоміг виправити помилки і мене надрукували. Радості не було меж! Отримала свій перший гонорар - 3 крб.60 коп. На той час для школяра це були великі гроші. Потім з нетерпінням чекала наступного заходу, щоб "щось написати". Одночасно, з моєї школи до "районки" дописувало ще троє однолітків. Навперегін - про одні й ті ж події, "штурмуючи" своїми юнкорівськими інформаціями одну й ту ж редакцію. Було цікаво: кого ж цього разу надрукують? Вчитель мені казав: «Молодець! Бачиш, в тебе виходить!».

Це мотивувало писати більше. Бачити своє прізвище на шпальтах газети було надзвичайно приємно. Саме тоді, очевидно, з'явилася незрадлива мрія стати журналістом.

Що відчуваєте, коли згадуєте свій перший допис?

Це була примітивна, простенька замітка, але я її дуже ціную. Як виявилось, саме вона дала мені внутрішнє розуміння, ким хочу бути і що хочу робити в майбутньому. Зрештою, з цього невеличкого тексту почалася моя дорога в журналістику. Зараз та «дебютна публікація» є цінним експонатом мого домашнього музею. Приємно згадувати як все починалося...

Важко було знайти себе в журналістиці?

Було нелегко. На канікулах, після 7-го класу, раптово померла мама... Після 8-го класу за порадою товаришки вступала в медичне училище. Не вистачило одного балу. Повернулася в 9 -ий клас, вже в місто Калуш. Було важко переходити в нову школу. Там я знову почала писати – дописувала до міськрайонної газети "Зоря Прикарпаття". Намагалася сумлінно виконувати редакційні завдання (отримала посвідчення позаштатного кореспондента). Водночас була диктором новин шкільного радіомовлення. Коли вступала в університет, після закінчення школи, у мене вже були дві рекомендації з редакцій газет і товста папка із власними дописами. Першого разу не пощастило – для вступу не вистачило пів бала. Пропонували перевестись на заочне відділення, не погодилась, бо мріяла про стаціонар... Звісно, повертатись додому "ні з чим" було прикро... Оскільки для повторного вступу був потрібен стаж роботи, пішла працювати на деревообробний завод,

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

помічником верстатника. В майбутньому робітниче життя "зблизька" не раз мені допомагало, у творчих відрядженнях на виробництво.

Почала писати – про трудові будні, успіхи і проблеми нашого цеху та місцевого деревообробного виробництва загалом. Стала робкором «Радянської Верховини». Наступного року знову складала іспити на журналістику, та вже на заочне відділення.

Оскільки в моєму університеті від першокурсників- журналістів вимагали довідки про роботу за спеціальністю, пішла в газету «Комсомольський прапор». Спочатку на вільну на той час посаду кур'єра. По декілька разів на день носила відбитки газети з друкарні до цензора (обллітуправління) і назад в редакцію. А вранці "свіжоспечені" примірники газети, що виходили тричі на тиждень (коштувала 2 коп.) і були органом обкому комсомолу, вже мали бути на столі обласного начальства.

Пройшла, як мовиться, всі щаблі: від кур'єра, коректора до кореспондента та редактора відділу. Це була фахова школа мого професійного гарту, творчого росту і самоствердження.

Ви відпочиваєте від роботи, чи робота для Вас найкращий відпочинок?

У журналістиці не можна розділити роботу і відпочинок. Пишеться тоді, коли пишеться. Бувало, йдеш по дорозі й подумки пишеш... Розумієш, що конче треба "щось важливе" записати. Раніше не було диктофонів. Пишеш в голові, а тоді біжиш додому, поки не забула майбутнього тексту. Бувало, терміново треба дати в номер якийсь матеріал. Чи є у тебе натхнення до його написання, чи ні – сідаєш, п'єш каву і починаєш писати. Часто великі за обсягом і важливістю матеріали писалися саме вночі.

Поки діти спали, йшла на кухню, де писалося найкраще, і працювала. Часто допізна. Не завжди легко і швидко писалося. Та коли все, що просилося на світ, ти виклала на папір (комп'ютерів ще не було), відчуття, ніби народилося нове життя.

Чи є теми, яких би Ви не хотіли торкатися?

Так, це тема атеїзму. Свого часу, ще в радянські часи, коли працювала у відділі пропаганди й агітації обласної молодіжної газети, доводилося писати на тему атеїзму. Зараз неприємно згадувати ті публікації... Ніби і не нашкодила ними, але... Не виконати редакційне завдання – такого не могло бути. Загалом, своїми газетними матеріалами, зокрема на важливі соціально-правові теми, а також актуальними журналістськими розслідуваннями я намагалася допомагати людям.

"Головне – не нашкодити!", – було моїм неписаним гаслом. Бо, як йдеться у моїх віршованих рядках,

*Словом можна поранити,
Словом можна убити,
Возвеличити можна
І на дно опустити.*

*Обережно зі Словом:
Воно зброєю зветься!
Слово, що ображає,
Не добром озоветься.*

*Має силу- силенну
Слово, мовлене мило.
Сила Слова - від Бога,
Словоблудство- безсиле.*

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Бували випадки, коли доводилося відмовлятися від завдання редакції?

Як правило, не відмовлялася. Вже пізніше, коли багато років поспіль працювала журналістом, відмовилася написати позитивний матеріал, розповідь про людину, котра особисто мені була неприємна. Не з чуток знала, що та жінка-діячка культури не найкраще поводить себе зі своїми підлеглими. То ж коли мене попросили написати про неї, змушена була сказати, що не зможу, "з об'єктивних причин". Бо не хочу написати абияк, "лівою рукою", без душі.

Як Ви вважаєте: професія журналіста виключно «для душі», чи це прибуткова справа?

Якщо порівнювати журналістів зараз і колись, різниця на яву. Як на мене, змінилося ставлення і до журналістики, і до заробляння грошей цією дійсно найкращою у світі (я так вважаю) творчою професією. Сучасні журналісти заробляють, як можуть. Як правило, у журналістів порівняно низькі заробітні плати. Колись були гонорари, зараз і цього немає. Вони у своїй більшості незабезпечені люди, принаймні працівники місцевих ЗМІ. То ж коли трапляється спокуса заробити – слово починає продаватись». Пишуться замовні матеріали, з'являється – «джинса»... Найбільш читабельною в соціумі є так звана "жовта преса".

Мені здається, що я працювала для душі. Колись газети передплачували, чекали і, головне, читали. Люди писали в редакцію відгуки, скарги, листи-прохання допомогти. Дієвим був зв'язок із читачами. Щоб не втратити довіря своїх читачів, треба бути чесним у спілкуванні і відповідальним за написане. Бо довіряють кому? Священнику і журналісту.

Завжди стараюсь готуватися до зустрічі з героями своїх майбутніх публікацій. Сьогодні є всемогутній Інтернет, де можна знайти будь-яку інформацію, а раніше йшли в бібліотеку. Бути готовим до розмови з людиною будь-якої іншої віри сповідання – дуже важливо. Наприклад, розмовляєш з юристом – мусиш бути «підкованим» на тему юриспруденції. Якщо вчитель має класичну філологічну освіту, економіст – економічну, лікар довго вивчав медицину, то журналіст повинен знати і розбиратися у всьому. Щоб «не впасти» в очах щораз іншого співрозмовника. Щоб опублікований в тій чи іншій газеті матеріал був дійсно цікавим, інформаційно насиченим, читабельним. Із кожної професії журналіст повинен брати усе вартісне. Бувають дійсно цікаві співрозмовники, бувають «не дуже»... Я, зокрема, багато інформації брала з очей того, про кого писала. Хоча, є й такі, що «відштовхують поглядом». Тоді, зазвичай, і матеріал виходить пісним, не цікавим.

Що би Ви порадили майбутнім журналістам?

Багато писати. Бо журналістика – це практична щоденна робота зі Словом. Теорія, яку викладають у виші, це, звісно, добре, вельми цікаво, та у нашій професії має доминувати практика. Практика передусім! Тому раджу багато писати, аналізувати, шукати свій стиль. І багато читати, розвиватися всебічно. Бажано постійно вчитися і не втомлюватися працювати над Словом.

Журналіст покликаний бути обізнаним в усіх сферах життя. Бо він є провідником у формуванні громадської думки і, по суті, чи не єдиним незаангажованим посередником у багатогранних стосунках співвітчизників з владою.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ДІАНА ВОРОНА

Ви готуєтесь до інтерв'ю чи імпровізуєте?

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Я дуже люблю свою роботу, а
без телебачення не уявляю свого
ЖИТТЯ»

ІВАННА ОСТАШУК

ІВАННА ОСТАШУК:

**ЖУРНАЛІСТКА ТРК «НАДВІРНА».
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
ТЕЛЕПРОГРАМ**

Ким Ви мріяли стати в дитинстві?

З дев'ятого класу в мене з'явилася ідея стати журналісткою.

На кого Ви вчилися і як проходило Ваше навчання?

В 1999 році я закінчила одинадцятий клас і виникло питання: «Куди вступати?». Мати категорично була проти журналістики, вона хотіла, щоб я була вчителькою. Тим паче тоді в Івано-Франківську ще не було кафедри журналістики. Але я не зреклаюсь своєї мрії, тому вступила на факультет журналістики у Львівський національний університет імені Івана Франка, в який захопалася з першого погляду. Спочатку я вступила на підготовче відділення, а згодом, з 3-го курсу вступила на кафедру телебачення та радіомовлення, але навчалася вже заочно.

Чому вирішили поєднали життя саме з журналістикою?

Тому що, як і в дев'ятому класі, так і зараз я вірю, що журналіст – це особа, яка доносить правду до людей.

Як думаєте, взагалі потрібно вчитися на журналіста чи можна і без освіти стати хорошим спеціалістом?

От зараз це велика проблема, тому що кожна особа, яка має смартфон і активно веде соціальні мережі – вважає себе журналістом. Це є велика помилка. Так, кожен може зробити фото або відео події, написати, що це за подія і опублікувати. Але робота журналіста є чимось більшим – це офіційна, важка, щоденна праця, це правдива та об'єктивна інформація з перевірених джерел. Тому освіта обов'язково потрібна.

Як Ви потрапили в телерадіокомпанію «Надвірна»?

Коли я була на 3-му курсі, моя хороша знайома допомогла мені з практикою в ТРК «Надвірна», я дуже хотіла тут працювати й була в захваті. А через два роки практики, 1 лютого мене офіційно прийняли на роботу.

Розкажіть про свій перший день роботи в ролі журналіста.

Пам'ятаю, посадили мене напроти величезної камери і сказали читати текст. А я дивилася на все, окрім камери: на стелю, на текст, на оператора, в сторону, бо страшенно боялася камери.

За що Ви любите свою професію?

За те, що можу спілкуватися з людьми. Найбільше задоволення мені приносить спілкування з простими, сільськими, колоритними людьми. Я обожнюю коли беру інтерв'ю десь в селі, в якоїсь простої бабусі, яка говорить діалектом, але так щиро і невимушено. Це дуже круто. Ще люблю за те, що спілкуюся з розумними людьми,

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

від яких можу щось почерпнути і для себе. А ще мені приносить задоволення вдячні люди, які, зустрівши тебе на вулиці, хвалять і дякують за всі написані матеріали – це для мене найкраща нагорода.

Я просто люблю свою роботу, а без телебачення не уявляю свого життя.

А за що ні?

За те, що журналіст не може бути повністю незалежний.

Як Ви вважаєте, якими якостями повинен володіти журналіст?

Справжній журналіст – це об'єктивність, оперативність, чесність. І головне, потрібно пам'ятати, що ти пишеш для людини, яка хоче почути від тебе правду.

Чи не набридає Вам ваша робота? Не хотіли би щось змінити?

Ні. Цього року я залишила телебачення і пішла працювати в міську раду в пресслужбу. Мене вистачило тільки на 2 місяці. Попрацювавши там, я зрозуміла, що окрім телебачення, мені нічого не потрібно. Тільки тут я почуваю себе вільно і можу реалізувати себе творчо.

Які матеріали Ви любите писати? А які матеріали Вам писати найскладніше?

Я люблю писати на соціальні теми. Взагалі, на телебаченні районного рівня ми пишемо на різні теми, в нас немає такого, що кожен має певну тематику і пише тільки про неї. Одного дня пишу про ліс, іншого про пожежі, потім про політику. І так за день можна бути на різних заходах і писати на різні теми.

Який з Ваших матеріалів Вам подобається найбільше?

Я пишаюся своєю передачею «З ангелом на плечі» – це розмови з військовослужбовцями, учасниками АТО. З ними спілкуватися цікаво, але досить нелегко. Розмова виходить дуже щирою. Надіюся, ця передача залишить слід в історії, принаймні люди будуть знати наших героїв.

Як проводите час, чим захоплюєтесь поза роботою журналіста?

Дуже люблю подорожувати і читати. Навіть коли подорожую, стараюся поєднувати це з роботою: завжди привожу якісь цікаві матеріали.

Якби у Вас не склалося з журналістикою, тоді чим би Ви займалися?

Чесно, я не бачу себе в іншій професії. Багато разів думала над цим, пробувала щось змінити, було відчуття, що журналістика не моє, але кожного разу я повертаюся, і тільки працюючи журналістом, відчуваю себе впевнено і легко. Тому хочу більше розвиватися в журналістиці.

Де Ви шукаєте натхнення для роботи? Бо бувають такі ситуації коли потрібно терміново написати матеріал, а натхнення взагалі немає?

Натхнення – це така непередбачувана штука. Натхнення приходить серед ночі, виникають ідеї і я одразу все записую, бо зранку я взагалі нічого не пам'ятаю. А черпаю натхнення від природи та від людей.

І на звершення, щоб Ви порадили студентам у журналістській справі?

Я бажаю майбутнім журналістам писати правдиво й об'єктивно. Займатися своєю професійною діяльністю чесно, не перекручуючи факти. Це дуже важливо!

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ЮЛІАННА ПАВЛЮК

«Радник з мене поганий, але
можу сказати те, що вчитися
ніколи не пізно, а особливо на
своїх помилках»

ІГОР МУДРИК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ВІДВЕРТО ПРО ЖУРНАЛІСТИКУ

ПОГЛЯДИ МОЛОДИХ
ФАХІВЦІВ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Гаряча кров, та невпинне
бажання до самовдосконалення»

МАКСИМ ВЕПРИК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

МАКСИМ ВЕПРИК:

**ЖУРНАЛІСТ ТЕЛЕКОМПАНІЇ
«КАНАЛ-402»**

Що спонукало тебе вибрати цей освітній напрям?

На політологію я потрапив не знаючи, що це за спеціальність. При вступі я подавав документи на три різні факультети - це була історія, політологія та менеджмент. Однак, на менеджменті тоді були високі розцінки. В школі я цікавився історією, але студіювати її та вивчати мені було нудно. А от політологія мені здавалася цікавим предметом, саме тому і вирішив обрати розвиток у цій сфері.

Яким був твій шлях до роботи у редакції 402 каналу?

Я б сказав, що цей шлях був не надто довгим. В журналістику я потрапив у 2013 році, тоді мій однокласник зі своїм знайомим створили сайт інфографічних новин «Франко Таймс». З цього проєкту вийшло багато хороших журналістів, зокрема моїх однокласників, які зараз успішно продовжують свою роботу в тій чи іншій сфері. Через те, що більшість людей у «Франко Таймс» були моїми однокласниками, нам доводилося навчатися журналістики на колінцях. Тобто самі ходили, самі пробували писати новини, робити інформаційні запити.

Наш старт відбувся 24 серпня, у день незалежності. А пізніше, якраз у листопаді, почався майдан, тому так виходило, що дехто днював і ночував у редакції. Зранку ми швидко бігли на пари, після чого не збавляючи темпу поверталися в редакцію, брали в зуби фотоапарат і бігом на якісь події: то мітинги, то десь щось трапилось. Бувало так, що мокнули під дощем, а після приходили й сушили одяг на одній батареї, паралельно сидячи на підлозі, або на кріслі та набирали новинки. Але проблема того часу полягала в тому, що хоч ми працювали на піднесенні шаленим ентузіазмом, хлопці створили проєкт за свої кошти. Відповідно, зарплати у нас не було, і так виходило, що ми швидше вкладали в цей ресурс гроші, а тому надовго мене там не вистачило.

Скільки тобі часу, ще вдавалося тримати свій ентузіазм на плаву?

Десь у 2014 році, літом, я зрозумів що більше вже не можу, і не хочу витрачати свій час на цю роботу. Вона не оплачувалася, тому я не міг ще довше цим займатися.

Після річної перерви, на п'ятому курсі магістратури, зрозумів, що треба спробувати повертатися в журналістику. Я попав в тижневик «Галицький кореспондент», спочатку працював водночас і на сайт, і на газету, опісля наш колектив розділили. Після цього моменту я залишився працювати на сайті. Пропрацював там рік, пізнав усі цікаві та не дуже сторони новинної журналістики на сайті, пройшов таку бойову школу, за що і вдячний. Потім якось тогочасний журналіст «Каналу-402», який уже звільнився, Ілларіон Іваненко, мені написав з пропозицією спробувати свої сили на телебаченні.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Я вже давно був у роздумах про те, щоб спробувати себе в тележурналістиці, тому і скористався цим шансом. Пройшов співбесіду з головною редакторкою, і в перший же день мене зразу відправили на зйомки.

Чи пам'ятаєш ти свої перші напрацювання у сфері ТБ?

Так, я досі пам'ятаю свій перший сюжет, а саме про телефонних шахраїв. У мене ще з часів роботи на «Галицькому кореспонденті» зберігся звукозапис розмови з шахраями, після чого я пішов записувати коментар у «кібербезпеці». Це була дуже хвилююча для мене подія, оператор дивиться на мене і каже: «Все окей, все окей, вйо!» – так ми записали коментар.

Для мене перші місяці були доволі важкими, оскільки було тяжко перелаштуватися. «Писати новини на сайті це одна справа, а писати сюжети на телебачення – це інше мистецтво, потрібно по-іншому мислити, та конструювати текст. Ти повинен гармонійно подавати інформацію, щоб вона легко сприймалася і при цьому була вичерпна. Сюжет повинен відповідати на питання, а не задавати їх.» Після піврічного «виписування» на студії, я зміг вдосконалити свою майстерність. Потім я закінчив магістратуру, отримав диплом, і в березні мені приходить повістка. Мій шлях журналіста обірвався на 1 рік.

Чи вплинула армія на твій творчий шлях?

Ще перед армією жартував, що от піду в армію і буду робити свій блог. Рішення піти в армію прийняв ще за пів року до призову. Дивлячись на ситуацію в країні, я вважав, що абсолютно здоровий та свідомий українець не може собі думати: «Ай, ну її цю армію, не буду я в неї йти». В наших реаліях краще вміти та знати, як поводитися зі зброєю і знати, що таке армія

й робити, якщо не дай Боже щось трапиться, аніж не знати цього взагалі. За цей рік в армії мій світогляд змінився, рік в армії не проходить даремно. В армію можна, і потрібно піти служити, щоб мати зелене поняття, що це взагалі таке. Одна різниця коли тебе мобілізують і дають два тижні на підготовку, аніж коли ти вже пройшов курс молодого бійця.

Коли повернувся з армії, місце на «Канали-402» мені, на щастя, збереглося. Потім у мене пішло знову пів року адаптаційного періоду, за який мені довелося «виписуватися», щоб набрати бувалу форму. Після армії у мене був доволі депресивний період, тому бували навіть моменти коли мені казали, що: «Ти не тянеш, якщо тобі тяжко, тебе ніхто не тримає, іди!» Але мене такий вираз, мабуть, більше загартував і я по суті швидше «виписався». Якщо раніше у мене кожен сюжет викликав у редакторки багрове обличчя, то відтоді, і дотепер таких проблем у мене немає.

Ти уже працюєш чотири з половиною років. Чи не остогидла тобі робота тележурналіста?

Були моменти коли я звісно вигорав, бували моменти коли я прихожу на зйомку, вроді все розумію, після чого прихожу на студію і усвідомлюю, що я не можу це все скласти до купи. Але то переходить. Робота журналіста має плюс, що майже ніколи не буває одноманітною. Звісно, бувають конвеєрні сюжети, темп у нас насправді такий, що ми робимо по два сюжети в день, тому це великі психологічні та творчі навантаження. Але поки що, я не знайшов якоїсь іншої сфери, в яку я б міг перейти, мені тут комфортно. Враховуючи, що буквально недавно мені прийшлося освоювати нову для себе професію оператора, тобто зараз я в собі співставляю і журналіста, і оператора, і режисера монтажу. Це для мене зараз такий новий подих, тому що умови змушують вдосконалювати в собі інші навички на ходу.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Тому зараз цей момент використовую, щоб підвищити свою кваліфікацію.

Чи міг би ти порекомендувати почати шукати роботу вже на початку навчання?

Так, так, так, і ще раз так. Наскільки я знаю, на факультеті журналістики, студентів часто відправляють на практику на телебачення, газету, радіо. Раджу зразу себе там пробувати показати. Я обожнюю наш університет, але на жаль з нього випускають професорів, а хотілося б бачити в людині більше практики, аніж теорії. Тому надіятися, що ти провчишся п'ять років, а після того зразу, десь там, знайдеш собі роботу – це повітряні замки, що швидко руйнуються. За це треба хапатися зразу, бо ти попри навчання, одразу отримуєш практичний досвід.

Як ти розрізняєш, де правда, а де вигадка?

Це іноді буває складно, але є звичайні журналістські стандарти, такі як: «перевірй інформацію на двох і більше різних сайтах» – тоді вона буде вважатися правдивою.

ІНТЕРВ'ЮЕР

АНДРІЙ БУЦЯК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Якщо ти прагнеш розвиватися у професії – то потрібно завжди шукати нові можливості для самореалізації. А дебют – це завжди страшно і натхненно водночас»

ІРИНА КАЛИНЧУК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ІРИНА КАЛИНЧУК:

ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР ТРК «ВЕЖА»

**Спочатку хотіла б дізнатися, яка ти людина.
Розкажи якийсь цікавий факт про себе.**

Важко говорити про себе. Мабуть, така, як і всі.

Коли вирішила піти в журналістику?

У 9-му класі вирішила, що хочу бути журналістом. І відразу записалася у «Школу журналістики» в Івано-Франківську, яку на той момент очолювала п. Наталя Димніч.

Тепер трішки про освіту, розкажи про університет, про свою спеціальність.

Після 11-го класу я здала ЗНО і творчий конкурс та вступила до Львівського національного університету імені Івана Франка. Спеціальність – журналістика. Перші два курси були загальні, а на третьому обрала кафедру «Телебачення і радіомовлення», оскільки завжди бачила себе у «живій» журналістиці, не друкованій. Зрештою, захистила дипломи «бакалавра» і «спеціаліста» (2016 р.).

Що б сказала тепер собі, першокурсниці?

Порадила б собі бути більш упевненою у власних силах.

Твої перші кроки в журналістиці. Перша робота за спеціальністю.

Перші кроки в професії я (ще тоді дуже невпевнено) робила у період «Школи журналістики». Щось серйозніше почалося вже після першого курсу, коли проходила практику на Обласному радіо. Потім була практика в місцевих друкованих виданнях, а також у двох телекомпаніях в Івано-Франківську. Звичайно, відчувати журналістику на смак сповна я змогла лише після закінчення ВНЗ. Працевлаштуватися пощастило уже через місяць після завершення університету. Адже як тільки склала випускні іспити – відразу пішла оббивати пороги місцевих телекомпаній. Так потрапила на ТРК «Вежа». Пів року працювала кореспондентом, а потім керівництво запропонувало мені посаду випускового редактора телепрограм. І до сьогодні...

Розкажи про свій дебют, чи було страшно. І які були емоції.

Залежно що вважати дебютом... «Проба пера» в газеті – це зовсім інше, ніж радіоматеріал чи телесюжет, скажімо. І вже точно не зрівняється із веденням авторських програм чи роботою у прямих ефірах. Якщо ти прагнеш розвиватися у професії, то потрібно завжди шукати нові можливості для самореалізації. А дебют – це завжди страшно і натхненно водночас.

Чи є в тебе ще якісь плани подальшого розвитку? Можливо якась мрія.

Планів чимало. Як професійних, так і особистих. Відточувати журналістську майстерність – ось, над чим потрібно працювати постійно. І робити це варто все ж таки не на одному місці...

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Яке найважливіше вміння у твоїй роботі?

Зробити так, щоб людина, котра сидить по той бік екрану, відчула «ефект присутності». І мала змогу сформулювати власне неупереджене ставлення до учасників події. Для телевізійника, мабуть, це найважливіше.

Чи траплялися якісь смішні або курйозні ситуації?

Ой, курйозів чимало... І смішних, і не дуже. Коли стрімголов поспішаєш на зйомку, а потім виявляється, що її перенесли на годину або навіть на інший день, а тебе не попередили про це. Коли вперше працюєш з новим оператором і намагаєшся на зйомці «спілкуватися» з ним без слів, а він не розуміє ще твоїх «професійних» жестів (телевізійники зрозуміють). Коли записуєш коментар поважного чиновника, а потім, переглядаючи його на студії, розумієш, що картинка комічна, адже на голові у чиновника «виросли вухка» через розташований позаду нього ліхтар. Буває...

Чи були якісь випадки, коли робота водила у небезпеку?

Через обставини доводиться зустрічатися з різними людьми, іноді – з агресивно налаштованими щодо тебе, як журналіста. До того ж, журналіст завжди перебуває в епіцентрі подій – чи то революції, чи пандемія... Завжди потрібно пам'ятати про власну безпеку. На щастя, робота на міському телебаченні порівняно спокійна.

Чи було професійне вигорання, бажання все покинути?

Звісно. Таке буває, особливо коли розумієш, що твої значні зусилля не принесли бажаного результату (а до цього варто бути готовою). Або коли елементарно втомлюєшся.

Відпочивати від роботи теж потрібно, навіть якщо ти її дуже любиш.

Розкажи про колектив. І як навчитися правильно поводитися в колективі.

Я зустріла дуже хороший і дружній колектив на «Вежі». З ними мені справді пощастило. Я завжди можу покласти на будь-кого із них. І це дуже важливо. Насправді атмосфера у колективі неабияк впливає на результат роботи. Тим більше коли це командний процес, як у нас. Не дарма називається «знімальна група», а не просто журналіст і оператор. Тут має бути одне бачення на двох, щоб розуміти одне одного з півслова.

Якщо ти приходиш у новий колектив, то приймаєш їхні традиції, звикаєш до встановленого розпорядку дня, умов роботи, переймаєш стиль компанії та тому подібне. Якщо ти не готова цього зробити – значить ти не на своєму місці. Це не означає, що в тобі є якісь проблеми. Просто твої пріоритети не збігаються із пріоритетами компанії. І це – нормально.

Можеш розповісти про авторські проекти, які вдалося реалізувати ну або які хочеш реалізувати?

«Зона комфорту» і «Гріш ціна» – дві авторські програми, яким за 5 років роботи на телебаченні вдалося дати життя (завдяки допомозі колег). В основі обидвох програм – інтерв'ю. Люблю цей жанр, адже вважаю, що найбільша цінність і неповторність у самих людях. У планах – продовжувати чинні проекти та створювати нові. Але щодо останніх поки потримаю інтригу.

Чи є в тебе кумир у журналістиці, за яким ти стежиш?

Я загалом не з тих людей, котрі оточують себе кумирами, якщо чесно. Є багато журналістів, за якими періодично стежу, від яких переймаю досвід, у яких вчуся.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Ідеальний представник професії – це для мене збірний образ. І нереальний...

Як ти проводиш вільний час і відволікаєшся від роботи?

Здебільшого – з рідними. Це для мене найкращий ресурс для відновлення сил і енергії. Також люблю читати. Маю декілька книжок, які читаю паралельно: одну в дорозі, іншу перед сном, ще одна у мене на роботі.

Декілька порад юним журналістам та студентам, які тільки починають свій шлях.

Якщо відчуваєте, що журналістика – це ваше, не слухайте тих, хто переконує вас у протилежному. Будьте готові постійно працювати над собою, журналіст не стоїть на місці: ні духовно, ні морально, ні емоційно, ні інтелектуально, ні фізично, зрештою. Не бійтеся роботи – вона робить Вас професійнішими. Приймайте виклики – вони Вас загартують. Не лініуйтеся думати – де б Ви не були. Ваше життя – це необмежена кількість подій, які можуть стати сюжетами ваших журналістських матеріалів.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ДІАНА ВЛАД

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Коли трапляється якийсь форс-мажор,
допускається значна помилка, то пляма
ставиться не лише на одній людині, а на
цілому виданні»

ІРИНА КУЙБІДА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ІРИНА КУЙБИДА

ЖУРНАЛІСТКА «ГАЛИЦЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТУ»

Ви навчалися на політолога. Що спрямувало Вас до журналістської діяльності?

Я мала деякі уявлення про журналістику, але вона мене не дуже цікавила. На другому курсі нас з однокласниками направили на практику. Я вирішила скористатися цією можливістю і дізнатися глибше про цю професію. Коли прийшла в онлайн-видання, почала дізнаватися всю специфіку роботи: ознайомилася з їхнім робочим графіком та обов'язками, темпом роботи та вимогами. Мені дуже сподобалося, адже журналісти постійно в курсі всіх подій, знають, що відбувається тут і там. А ще – знають багато людей і про людей.

Якось нас відправили на масштабну подію – хода пам'яті. Такі події мають певну характеристику, тому що там треба працювати швидко, в русі та між великою кількістю людей. Під час ходи потрібно встигнути сфотографувати всі цікаві моменти, необхідно знати з якої причини організована хода, за яких умов, її учасників та організаторів, чому вони зібралися та яка їхня мета. Основну інформацію треба отримати ще до початку події.

А коментарі брали?

Звичайно. Стаття про події без коментарів – це якийсь анонс.

Чи легко люди відповідали на Ваші запитання і наскільки багато людей відмовлялися висловити свою думку?

По-різному. Я працювала сама, без оператора й камери. Цей фактор дуже впливає, адже деяким людям стає некомфортно, коли вони бачать камеру, вони її бояться. А якщо з диктофоном, то вони більш розкуті. Були й коментатори, які не відповідали, відмовлялися. Інші – погоджувалися на коментар, але під час запису я розуміла, що написати немає про що. Шукала і записувала коментарі до тих пір, поки не відчула, що повністю розкрила тему. Я мушу бути повністю задоволена своєю роботою перед тим, як її опублікувати. Коли я повернулася з тієї події, редактор перечитав його та затвердив. Ще й похвалив, сказав, що гарно написано. Я була в захваті, що в мене вийшло з першого разу. Після закінчення практики я з подругою прийшли до редактора і сказали, що хотіли би працювати. Кожний запропонували посаду позаштатного журналіста в інтернет-виданні «WestNews». І вже за пів року нас взяли у штат.

Ви потрапили до «Галицького кореспонденту» за своєю ініціативою чи чиєюсь порадою?

До того, як я потрапила в «Галицький кореспондент», я працювала майже два роки у «WestNews». З багатьма журналістами нашого міста я знайома та дружу з ними у Facebook. Коли звільнилася, розмістила інформацію в соцмережі, то колеги знали, що я без роботи. Через місяць мені написала журналістка

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Галицького кореспонденту» і запросила на співбесіду. Я погодилась, адже знала, що там крутий рівень журналістики. Була впевнена, що зможу багато чому там навчитися. Думаю, що відмовитися від цієї пропозиції було б дурним рішенням.

Як саме допомагали політичні знання у сфері журналістики?

Мінімально, якщо чесно. У мене були базові знання. Коли я відвідувала університет, то була сумлінною студенткою, ходила на пари, не мала жодного пропуску. Але коли мені запропонували роботу, я на третьому курсі перейшла на індивідуальний графік навчання. Я час від часу приходила в університет, брала завдання у викладачів і поверталася на роботу. Очевидно, що на навчання було мало часу, і вчилася я вже не так добре. Але мене це абсолютно не засмучувало. У мене просто змінилися пріоритети. Вдячна викладачам, які йшли на зустріч, підтримували, хоча бували різні випадки. Однак, я не скажу, що не знаю того, що знають мої одногрупники, які сумлінно відвідували пари. Адже журналістика і політологія тісно перетинаються. Я працювала журналісткою під час президентських виборів, потім під час парламентських, і всі нюанси я знала.

Це було великим плюсом, чи не так?

Однозначно. Я вважаю, що часом знала про вибори більше, ніж мої одногрупники, які сиділи за партою. Університет дав мені якісь мінімальні базові знання, але необхідні навички я здобула сама під час роботи в журналістиці. Писала статті, брала інтерв'ю та коментарі у політичних акторів, відвідувала події.

Які обов'язки Ви виконували, працюючи журналістом в «Галицькому кореспонденті»?

Всі обов'язки штатного журналіста. Наповнювала стрічку новин. Окрім газети, «Галицький кореспондент» має свій сайт, де розміщують актуальні новини міста та області. Також відвідувала події, вела з них стрім, писала статті, їздила між регіонами по коментарі чи фото. Якість і оперативність є дуже важливим аспектом такої роботи. Адже окрім цього сайту, є ще тридцять інших. Відповідно – є велика конкуренція. Була задача: аби людина зайшла саме на наш сайт та ознайомилася з новиною. Франківець прочитає про подію там, де її швидше видали і яка швидше попалася йому на очі у **Facebook** чи на іншому ресурсі. І йому байдуже, що на нашому сайті на два коментарі більше, ніж в інших. Суть новини він уже дізнався! А деякі далі заголовок новину не читають, не заходять на сайт.

Але є такі статті, де заголовок може бути цікавим та нести інтригу, але текст в ньому не відповідає заголовку. Як тоді читачу зрозуміти таку новину?

Це «жовтий» заголовок. Такі краще не писати, бо це погано впливає на репутацію видання. Не потрібно аби сайт, на якому ви працюєте, вважали поганим через вашу роботу. Якщо не знаєте як написати, то краще перепитати зайвий раз у колег. Як читачу зрозуміти таку новину? Включити здоровий глузд, критичне мислення, закрити ту новину і більше ніколи не читати той сайт.

У Вас була якась провокаційна ситуація у сфері ЗМІ, яка спонукала до паніки?

Звичайно, що були. Зазвичай це ті ситуації, коли треба працювати дуже швидко і без жодних помилок. Наприклад – візит Президента на Прикарпаття. Потік нової інформації – шалений. Страх написати щось не те стає перешкодою.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Але для себе я зробила висновок, що краще я зроблю все правильно і без помилок, але опублікую трошечки пізніше.

Схарактеризуйте колективну роботу. Чи були привітними Ваші колеги та через що виникали конфлікти?

Ой, свій колектив я не забуду ніколи. Хоч я вже більше і не працюю у тому виданні, але я й досі спілкуюся з дівчатами, з якими колись працювала. Це був крутий колектив, злагоджена команда! Якщо в когось не виходило поставити новину, піти на подію чи взяти коментар, то ми страхували та підтримували один одного. Та навіть допомагали підібрати вдале слово у статті! Коли трапляється якийсь форс-мажор, допускається значна помилка, то пляма ставиться не лише на одній людині, а на цілому виданні. Тому важливо допомагати один одному. Бували й такі дні, що ми писали статті до ночі й цілу ніч, тому що матеріал потрібно здати, для нього визначене певне місце в газеті. Були важкі випадки, коли до 04:00 пишеш статтю, а за дві години тобі потрібно прокинутися, щоб потрапити на важливу подію, без якої ця стаття буде неповноцінною.

Скільки вихідних тоді має журналіст працюючи в такому темпі?

В будні дні ми працювали, як і всі, субота та неділя – вихідні. Але сайт не може у ці дні бути пустим, тому ми мали чергування. Один журналіст чергував у вихідні на сайті, відвідував події. Наступні вихідні – інший. Стрім з події приймав хтось з колег, хто мав можливість. Тут знову ж таки важлива колективна робота. Так склалося, що коли усі люди відпочивають, журналіст має у два рази більше роботи. Подій у місті більше, ті, хто мають вихідний – їх відвідує, а журналіст про них пише.

Порівнюючи обов'язки в редакції «Галицький кореспондент» до коронавірусної хвороби та під час пандемії, чи глобально це вплинуло на роботу видання? Можливо зміни не були особливо помітними?

Не можна сказати, що змін взагалі не було. До початку пандемії ми постійно працювали в офісі. А потім різко всі почали працювати вдома, на всіх заходах довелося бути присутніми онлайн. Це і сесії обласної ради, комісії міської ради, оперативка у мера і т. ін. Інформації було дуже багато, було про що писати, але всі події пов'язані з COVID-19, що лише нагнітало. З новинами про коронавірус я засинала та прокидалася. Мені вже погано від нього було. І коли читаєш тільки такі новини, тоді розпочинається депресія, адже немає позитивної інформації, масових подій, забігу якогось чи виставки, наприклад. Звичайно, були хороші новини, але їх було дуже мало. Виходу не було, мусиш працювати, пристосовуватися. Легше стало, коли дозволили працювати в офісі. Подій більше не стало, але ми хоч бачили один одного щодня.

Як це відзначилося на заробітній платі?

Ніяк. Обов'язків менше не ставало. Ба більше, їх стало важче виконувати через обмеженість у певних діях.

Сьогодні Ви не працюєте в засобах масової інформації. Чи плануєте проявляти себе у цій сфері з часом?

На жаль, у нашій країні чесні журналісти не заробляють великих грошей. А писати усіякі замовні статті чи брати хабарі – не мій шлях. Та й жити від зарплати до зарплати я не хочу. Звичайно, є винятки, і є журналісти, які гарно заробляють чесною працею. Вони мають кілька робіт, ще й додатково пишуть статті у позаробочий час. Не знаю, чи це мій шлях.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Я журналістику люблю, але мені 23 роки, в мене немає ще сім'ї, а вона 100% буде. Як забезпечувати сім'ю та приділяти їй достатньо часу з таким графіком роботи – я не знаю. Карантин і пандемія показали, що не маючи подушки безпеки, жити важко. Я не могла відкладати гроші, напевно не вмію правильно розпоряджатися своїм бюджетом. Але й економити я не люблю, вважаю, що треба більше заробляти. Не можу сказати точно, чи буду розвиватися й надалі у цій сфері. Якби мене запитали пів року тому, чи я повернуся у журналістику, я б сказала «точно ні». Наразі я заробляю тим, що працюю копірайтером. Роблю те, що найкраще вдається – пишу тексти. Мені нудно. Не вистачає якогось руху, динаміки, тому, можливо я дам журналістиці ще один шанс у своєму житті. У мене є пропозиція щодо нової роботи.

Вам пропонують чи Ви самі знайшли для себе оптимальний варіант?

Мені пропонують. Я цю пропозицію приймаю, але я не знаю, коли почну працювати над цим новим проєктом. Якщо все буде добре, то я знову буду журналісткою. Хоча вважаю, що колишніх журналістів не буває. Яку б професію я не опанувала далі, я завжди хотітиму знати більше і точно знатиму, де шукати потрібну інформацію.

А чим не влаштовує Вас нинішня робота?

Тим, що вона нудна і немає розвитку. Якщо я знову працюватиму в журналістиці, це не означає, що я покину фриланс. Це додатковий зарібок, який ніколи не буває лишнім. Для мене дуже важливо, аби робота приносила задоволення, я не можу щодня виконувати одноманітні дії на одному місці. Швидко вигораю, немає натхнення до роботи. Якби була така можливість, я б поїхала працювати в інше місто.

В яке місто Ви хотіли б переїхати та там працювати?

Київ, Львів, я б навіть поїхала десь на схід, можливо Харків. Якби мені запропонували й була б класна вакансія чи проєкт, то з радістю прийняла цю пропозицію.

Людина з будь-якою вищою освітою змогла б стати професійним журналістом?

Сьогодні є багато можливостей. Якщо людина отримала, наприклад, професію політолога чи філолога, це не означає, що її доля працювати лише за фахом. Серед франківських журналістів є багато філологів, не тільки політологів і журналістів. Є й люди, які отримали вищу освіту за технічною спеціальністю. Якщо маєш іншу освіту, але хочеш працювати журналістом, то варто знайти оголошення з вакансією на якомусь інтернет-сайті чи в **Facebook**, написати з проханням постажуватися і навчитися. Якщо буде така можливість і потреба, вони влаштують на роботу. А якщо ні – то матимуть собі на увазі, і коли з'явиться вільне місце, можливо зателефонують. Якщо в мене не складеться із журналістикою, я хотіла б кардинально змінити сферу. У мене уже є кілька варіантів, але щоб успішно там розвиватися, треба багато вчитися. А вчитися я люблю. Сьогодні є стільки інформації у вільному доступі, було б бажання!

Які риси повинен мати студент, аби його взяли на роботу без досвіду?

Наполегливість та працьовитість – без них нікуди. Але головне – бажання. Це така рушійна сила, яка буде вести в потрібному напрямку. Не обійдеться й без терпіння, бо не все вдаватиметься з першого разу. Редактору легше навчити журналіста-початківця, аніж перевчити. Буде критика. І конструктивна, і не дуже. Щодо першої, то потрібно уважно прислухатися і

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

і зробити роботу над помилками. А на заздрисників не звертати увагу, вони просто поговорять, а ви підете далі.

Через які причини критикували Вас?

Коли почала тільки працювати в інтернет-виданні, то була зовсім юна, нічого не знала. Мала і граматичні помилки у новинах, не була надто оперативною, не бачила тему, яку можна дослідити глибше. Але згодом навчилася. У «Галицькому кореспонденті» робота була по-іншому побудована, адже стиль написання статті у газету дуже відрізнявся від новини на сайт. Мені вказували на мої помилки, що саме я роблю не правильно і як їх виправити. Я писала дуже великі тексти. Аби статтю помістити на шпальту, її треба було значно скоротити. Редакторка скорочувала, казала, що я багато розписую те, що й так зрозуміло. Я ніколи не ображалася, бо розуміла, що людина має значно більше досвіду ніж я, тому точно знає як краще.

Про що подобалося писати найбільше?

Мені подобалося писати на різні теми, не дотримувалася однієї. Одне й те ж саме набридає. Були й незаконні забудови, і медицина, кримінал, нещасні випадки, політика, вибори, пандемія, освіта, протести. Досліджуєш багато тем, багато знаєш про кожну – краще орієнтуєшся в житті.

Для Вас важливо, аби зовнішній вигляд був відмінним?

Для мене важлива гармонія. Зовнішній вигляд одна з ланок такого балансу. Я завжди прокидалася о 6:00 і починалися мої ранкові ритуали. Сніданок, чашка кави, ванна, загальний зовнішній вигляд. І на кожен з цих пунктів я виділяю певний час. Я не люблю одягатися та бігати з чашкою чи тарілкою в руках по квартирі. Коли зранку спокійно п'ю каву, налаштовуюся на

день, складаю плани. Я люблю мати гарний охайний вигляд. Це стосується і макіяжу, і укладки, і одягу. Але якщо я вночі сплю дві години, то краще ті пів години виділити на сон, а на роботу піти ненафарбованою. Тут уже зміщуються пріоритети. Я не почуватимуся гірше через те, що буду ненафарбована і без зачіски.

Чи любите займатися спортом?

Так, люблю. Спорт – це мій відпочинок головою, там працює лише тіло. Спортсмен радять займатися в першій частині дня, а в мене так не виходило. Тому в спортзал я ходила після роботи. Закінчувала працювати о 18:00, тренування розпочиналося о 19-20:00 год. За дві години я приходила додому. Такий «марафон» у мене тривав постійно. Я системна людина, люблю жити по режиму.

Спортзал відвідуєте тому, що стежите за фігурою чи хочете бути в тонусі?

Не можу вибрати щось одне. Я люблю вести здоровий спосіб життя. Фізичний стан тіла для мене дуже важливий, я так витриваліша й енергійніша. А гарна фігура йде бонусом.

Яке Ваше хобі?

Їх в мене багато, хоча на все не вистачає часу. Я люблю робити щось своїми руками. **Handmade** – це моє. Вишивати хрестиком або бісером, робити браслети з натурального каміння, в'язати як гачком, так і спицями. Також мені подобається малювати, попри те, що я не вмію взагалі це робити. Малюю так, як відчуваю, як пензлик веде. Це якесь відключення від зовнішнього світу і пірнання у свій внутрішній.

Що б Ви обрали: театр чи дискотеку?

Театр, однозначно. На дискотеках я дуже рідко буваю, хоча танці теж дають гарну можливість

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ГАННА КОЗЛОВЕЦЬ

відпочити головою. Через карантин у театрі була давно, і часто його відвідувати не виходить. На вистави допускають обмежену кількість глядачів, квитків стало значно менше. На ті вистави, які я хочу, квитки розкуповують дуже швидко, і я не встигаю їх придбати. Тому трохи змінила вектор своєї уваги на кіно. Кіномистецтво теж дуже захопливе. Я по-іншому почала ставитися до кіно, коли дізналася про нього більше. Не люблю дивитися фільми на фоні. Мені подобається заглиблюватися у суть, розуміти побудову стрічки, як розробляють сценарій, порівнювати різні картини одного режисера. Це не менш цікаво.

Який Ваш улюблений жанр фільмів?

Улюблений – трилер. Цей жанр змушує мозок працювати, аналізувати, помічати деталі. Але і драми дивлюся, бойовики, детективи. Комедії рідко дивлюся, бо мені не часто вони подобаються. Головне, щоб стрічка була динамічною і не нудною. Книжки я також такі читаю – ті, які тримають у напрузі від першої та до останньої сторінки. У мене є улюблена серія «Ріцоллі та Айлс» авторки Тесс Геррітсен. Сьогодні українською перекладено 7 книжок. Ще 5 мають перекласти. Але й люблю психотерапевтичні романи Ірвіна Ялома, також збираю серію його книжок. Ще подобаються антиутопії Маргарет Етвуд. Обожаю нашу українську класику. Перечитую Панаса Мирного, Багряного, Хвильового. Зі сучасної літератури люблю прозу Ліни Костенко. До слова, поезію не читаю взагалі, це не моє.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Журналістика це професія в якій можна постійно змінювати напрямки: від написання новин до розслідування корупційних справ.

Робота в ЗМІ дає можливість відчувати себе детективом, критиком, письменником і навіть модним експертом»

КАТЕРИНА МАЛАЙ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

КАТЕРИНА МАЛАЙ

**ПРАЦЮЄ РЕДАКТОРОМ ВІДДІЛУ
LIFESTYLE НА САЙТІ
«OBOZREVATEL»**

Вітаю Вас Катерино! Можете розповісти про себе.

Мене звати Катерина Малай. Народилась і до 18 років жила в Івано-Франківську, після чого переїхала у Львів. Там вступила у Львівський національний університет ім. Івана Франка, де і до сьогодні продовжую навчатися. На 4 курсі переїхала в Київ. У столиці почала працювати на сайті «OBOZREVATEL» редактором відділу Lifestyle.

Для початку, розкажіть яка Ви по житті? Що любите, чим займаєтесь?

На основі коментарів друзів і родини, вважаю, що мене можна схарактеризувати, як стриману, але не позбавлену життєрадісності людину. На проблеми зазвичай реагую спокійно і вирішую їх одразу. Люблю відчувати, що моя робота приносить результат, тому займаюся постійним самовдосконаленням.

Чому як професію вибрали саме журналістику?

Обрала журналістику для того, щоб не відчувати рутину.

Це професія в якій можна постійно змінювати напрямки: від написання новин до розслідування корупційних справ. Робота в ЗМІ дає можливість відчувати себе детективом, критиком, письменником і навіть модним експертом.

Під час навчання в університеті, що найбільше Вам запам'яталось?

На жаль, моє навчання в університеті, у звичному розумінні, закінчилося на 2 курсі з настанням карантину. З того, що я мала змогу почути й пережити, можу відмітити практику на Івано-Франківському радіо «Західний Полюс».

Чи важко вчитись на відстані від домівки?

Вчитися не в рідному місті – моє найкраще рішення. Попри самотійності, які до мене прийшли, існує ще таке необхідне для кожної людини поняття, як вихід із зони комфорту. Хороший спеціаліст не боїться зірватися з місця і перевернути життя на 180 градусів, що в висновку дає новий досвід і поштовх йти вперед. Залишаючись жити там, де звично, з тими, кого знаєш, нереально суттєво просунутися по кар'єрній сходинці. Я й зараз не планую зупинятися в Києві.

Що найбільше Вам подобається в журналістиці?

Журналістика, як і будь-яка інша професія, має свої переваги й недоліки. З «плюсів» можу відмітити цілодобовий «потік» інформації, який проходить через мене. Я завжди знаю: який колір модний, де сталася аварія, хто помер і яка завтра буде погода. Це дає суттєву перевагу в розмові з будь-ким, адже той, хто володіє актуальною інформацією – завжди буде цікавим співрозмовником.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Що Вам складно давалось в журналістиці?

На перших етапах складність цієї роботи полягає в тому, що від тебе просять зробити все якісно і швидко. У мене весь час збільшувався обсяг роботи. Потрібно писати по 10 матеріалів вдень з вдало підібраними фото, перевіреною інформацією, джерелами, бекграундом і додатковими фактами. Знаю, що не у всіх виданнях практикують складну структуру, але я одразу потрапила в одне з найкращих. І це добре, адже «поварившись» в такому темпі всього кілька місяців, звичні есе в університет на 2 сторінки пишуться за 15 хвилин.

Як на Вас вплинула ситуація з карантином?

Карантин забрав у мене можливість слухати в аудиторіях про те, як повинен працювати журналіст. Натомість він дав стимул шукати роботу і практикуватися. Парадоксально, але ситуація з пандемією мені дала більше можливостей.

Як починалась Ваша професійна діяльність як журналіста?

Після переїзду до Києва я кілька тижнів практикувалася в журналі «Clutch», але робота там у мене не склалася. Потрапивши в «OBOZREVATEL», я побачила зовсім інший рівень ЗМІ. Попри думки усіх, що такий натиск важко витримати студенту, за три місяці я змогла увійти в п'ятірку найкращих редакторів за кількістю переглядів, зібравши за один листопад понад 10 мільйонів. Саме ці результати дали поштовх рухатися далі.

Розкажіть про завдання, виконане Вами, яке найбільше запам'яталось?

Наразі моя робота полягає в тому, щоб збирати інформацію в різних джерелах і доносити її до читачів з офісу.

Кожен матеріал несе в собі своєрідну рутину, тому не можу відмітити нічого конкретного. Були цікаві статті, де доводилося розмовляти з відомими особистостями, ексклюзивні матеріали і т. ін.

На останок чи є якісь побажання або поради для майбутніх журналістів?

Я б рекомендувала майбутнім журналістам братися за будь-яку роботу і постійно ставити собі нові цілі. Тоді професія не буде набридати.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

СОФІЯ МОХНАЦЬКА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Дуже важливо, коли відчуваєте, що це не ваше, то не потрібно боятися змінити свою професію, не варто себе силувати, адже працювати на роботі, яка не приносить задоволення це жахливо, бо без любові до своєї роботи нічого не вийде»

ХРИСТИНА САВЧИН

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ХРИСТИНА САВЧИН

**РЕДАКТОР ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ. ЗАРАЗ
ПРАЦЮЄ В СЕКРЕТАРІАТІ ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Розкажи трішки про себе, де ти навчалась й
коли саме вирішила пов'язати своє життя із
журналістикою?**

Ну я взагалі планувала вступати на зовсім іншу спеціальність, навіть хотіла бути автомеханіком, якась в мене така думка була після школи. Але в останній день подачі документів, якщо вже так далеко заходити, побачила, що в місті є університет про який я раніше не чула, і серед спеціальностей мені чомусь в око впала журналістика. Подала документи, пізніше мені перетелефонували та запросили на конкурс: ми тоді записували інтерв'ю з відомим місцевим журналістом. За результатами конкурсу я набрала щось, здається, сто дев'яносто вісім балів з двохсот, і коли вдома вже почалася розмова про те, що потрібно вибирати куди йти вчитися, тато сказав: «Ти подумай, бо тобі працювати з цією професією все життя!» Тож я ризикнула і вирішила все-таки оплачувати навчання і вступити на журналістику.

Було важко, було незвично, тому що не завжди якісь очікування підтверджувалися тим, що ми бачили під час навчання. Ми ж думали, що ти приходиш, тобі одразу дають мікрофон і ти стаєш

відомим журналістом. Це далеко не так! Над усім потрібно довго працювати, готуватися і вивчати багато нюансів. Дуже важливо, щоб викладачі знаходили підхід до студентів, хоча в нас були чудові викладачі, але бували, звичайно, і різні випадки.

Також після другого курсу я вже почала працювати. Взагалі я шукала собі якусь роботу, так ніби підробіток на літо і вирішила знайти щось суто в цьому напрямі: журналістика, копірайтинг, реклама, СММ, щось таке. І так вийшло, що я вирішила проконсультуватись зі своєю викладачкою про це: яка оплата праці має бути, які вимоги, ну і взагалі, як це має відбуватись. Я ж ніколи не працювала і вона запропонувала мені роботу на її сайті «Бріз». Тож я пропрацювала там все літо і під час роботи їздила у Вінницю на семінари для журналістів. Там познайомилась з іншою журналісткою із Франківська, вона запитала мене чи не хочу я змінити роботу, бо вона саме стала редактором на одному з місцевих сайтів і має вакансію.

Варто сказати, що взагалі в перший час роботи було дуже важко, тому що не завжди те, що навчають в університеті збігається із тим, що потрібно робити на роботі. Кожен сайт, кожен канал, радіо чи газета має свої, абсолютно інші норми, для, скажімо, написання новин, свої заборони, обмеження, до яких постійно треба пристосовуватись. І коли ти (особливо) вперше приходиш на подію, ти дуже губишся, бо чи не головне правило в журналістиці – це оперативність, і потрібно швиденько все фотографувати, передавати. Так, важко перший час було, але з часом набивається рука, і взагалі практика це чудово.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Пригадай, коли ти вже почала працювати повноцінно як журналіст, і взагалі які були враження від роботи?

Повноцінно працювати як журналіст, я почала саме на інформаційному сайті «Бріз». Пам'ятаю перший робочий день був коли мені сказали, що є певна подія і я повинна піти сфотографувати, написати про цю подію, взяти коментарі в організаторів і учасників. А я взагалі тоді не розуміла, як мені підходити до людей. Був страх: які питання ставити, чи схочуть вони зі мною говорити, чи добре я взагалі це все роблю. Пам'ятаю все записувала на диктофон, і така налякана була, всі на мене так підозріло дивились, напевне розуміли, що я тільки починаю працювати. Взагалі досить важко було в перший день, єдине що мені дозволили тоді – це сходити тільки на одну подію, а пізніше мене вже почали відправляти на всі події, які відбувались. Я погано знала місто, пам'ятаю бігала всюди, фотографувала, щось записувала, перекидала оперативно, це такий був захват, оскільки вже по-справжньому починаєш відчувати себе журналістом. Якщо мені не зраджує пам'ять, на цій роботі я пропрацювала близько 3 місяців, тому що мені запропонували іншу, це був звісно дуже шалений ріст. Я пішла працювати на сайт «Місто», на той час це був один із трьох найрейтинговіших сайтів міста. Тоді я певне й помітила розбіжність між різними сайтами, в тому як писати новини, побачила, як кожен сайт по-різному їх подає, скрізь є свої ніби правила та обмеження.

На твою думку, щоб бути професіоналом у своїй професії обов'язково закінчувати університет?

Трохи важке питання, звісно. Суто зі свого досвіду можу сказати, що не знаю чи доля пов'язала б мене колись із журналістикою,

і чи змогла б без університету все-таки чогось навчитися. Адже це початок, це показує тобі напрям твоєї майбутньої роботи, ти маєш себе спробувати. Навчання важливе, бо на будь-яку роботу ти не підеш без освіти. Чим більше людина хоче заробляти, чим більше людина хоче мати якийсь вищий статус в цьому житті, – тим більше їй потрібно вчитись! Хоч би що там не казали, дипломи відкривають двері на дуже багато різних і хороших робіт насправді.

Наприклад: я зараз пішла працювати в Івано-Франківську міську раду і туди точно не потрапиш без диплома. Тож без освіти на хорошу державну роботу, з хорошою зарплатою і страхуванням тебе не візьмуть, яким би ти спеціалістом не був.

Що ти вважаєш найскладнішим у своїй професії?

Спілкування з людьми та, напевне, сприйняття своєї роботи. Перше буває важко через те, що люди є досить різні: дехто може бути відкритий до спілкування, дехто – ні. Тож коли тобі потрібно взяти, наприклад, коментар, і ти розумієш, що людина не хоче іти з тобою на контакт, що відповіді взагалі не годяться для того, щоб написати щось цікаве, ти мусиш ніби витягувати ці слова із людини. Насправді це морально важко. Другий момент – багато людей вважають, що коли їхня думка не збігається із думкою інших людей, наприклад, оскільки журналіст не висвітлює свою точку зору, а просто подає інформацію, через це вони пишуть «Та ви журналісти такі погані!» Або, наприклад, коли почалась пандемія і всі сайти там подавали статистику: скільки людей за добу захворіло, скільки померло. Бували в нас випадки коли нам і в коментарях, і в приватних повідомленнях писали досить неприємні речі, навіть погрози. Це важко насправді, але потім ти розумієш, що так людина виражає своє невдоволення. Немає на

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

кого позлитись і знаходить собі жертву, але ти аж ніяк в цьому не винен, і тоді це все якось по-іншому сприймається.

Чи бували моменти коли хотілось залишити професію, моменти коли опускались руки?

Ні, професію залишити таких думок ніколи не виникало. Від коли я почала працювати, мені казали, що я впевнена, що я знайшла своє. Тепер я розумію коли кажуть, що роботу потрібно любити й ходити на неї як на свято. Кому не казала, всі такі: «Ой, та не кажи так, це ж не правда, такого не буває!» Ні, насправді буває, і я тепер розумію, що дуже щаслива що знайшла в житті себе, свою роботу і професію.

Часто журналістам відверто погрожують та залякують чи не відмовляли батьки, друзі від ідеї стати журналістом?

Насправді тато жартував з цього приводу, тому що у нас в області, так би мовити, був випадок коли вбили одного журналіста. Як розказують, через те, що це було дуже давно, ще десь в роках молодості мого тата, і через це тато жартував, що такі люди своєю смертю не помирають, але це жартома. А так, щоб відмовляти, то ні такого не було. Просто частенько казали: «Будь обережна!»

Розкажи про цікавий випадок під час роботи?

Здається десь перед новорічними святами це було, чи якось так. Знайомий відеограф попросив мене прийти до фонтану в центрі міста, ніби там буде відбуватись якась подія. Сказав, що я буду мати круту новинку, вона буде унікальна, така, що люди захочуть читати й буде велике охоплення. Що саме це буде, мені не повідомили, тож я підійшла до фонтану і побачила, як стоїть ще одна журналістка.

Вона тоді така красива була, в неї ще й тоді день народження був. Ми стояли та чекали якогось там депутата чи чиновника, а його все не було, він спізнювався. І тут я розумію, що щось відбувається, витягую фотоапарат і починаю все знімати. В цей момент на головному екрані поблизу фонтану вмикають ролик, де хлопець цієї журналістки сидить із її фотографіями й думає про щось. Потім їде до її тата просити благословення на те, щоб просити в неї руки й серця. А вона така стоїть, не розуміє що відбувається. Закінчується відео тим, що ніби починається пожежа, лунають сирени, він кладе її фотографію в кишеню і біжить в машину гасити пожежу, і тут ми бачимо, як ця пожежна машина з сиренами їде попри нас. Люди почали сходитись, дивитись, що робиться, аж тут з цієї машини виходить з величезним букетом квітів її хлопець, стає на одне коліно і просить в неї руку і серце... Вона звичайно, що відповіла: «Так!» Пам'ятаю, я це все зняла, було дуже круто.

Твоє побажання майбутнім журналістам і людям, які тільки планують опановувати цю спеціальність.

Я б побажала напевне не сприймати все дуже близько до серця. Критика – це чудово, але її треба вміти сприймати, аналізувати та розуміти. А от впадати в депресію через те, що в коментарях чи в повідомленнях щось погане написали, не потрібно. Варто не забувати й про те, що завжди потрібно вчитись чогось нового і не боятись, бо журналістика – це одна з тих професій, яка постійно вдосконалюється.

Також, дуже важливо коли відчуваєте, що це не ваше, не потрібно боятись змінити свою професію, не варто себе мордувати й силувати. Адже працювати на роботі, яка не приносить задоволення – це жахливо, бо без любові до своєї роботи нічого не вийде, це дуже відчувається. Варто не забувати й про те, що постійно потрібно

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

відчувати ту тонку грань, яку не можна перейти тоді, коли хтось висловлює думку. Потрібно вміти це коригувати в матеріалах, бо теж є речі, які дозволено вказувати та писати, а які ні. Так само не допускати того, щоб десь показувати свою думку, бо її можна написати в себе в блозі, в себе на сторінці, але ж не у матеріалі, бо кожна людина сама може зробити певні висновки.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

АННА ВІКІРЮК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Мені завжди морально важко робити
матеріали про війну на Сході та воїнів АТО»

ЮЛІЯ ТОРКОНЯК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ЮЛІЯ ТОРКОНЯК

ЖУРНАЛІСТКА ТРК «РАІ»

Для початку розкажіть, де Ви навчались?

Навчалась у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» на денній формі, але з третього курсу почала працювати та перейшла на індивідуальний графік. Перші три курси це була «Видавнича справа та редагування», а далі – журналістика.

А як потрапили в Івано-Франківськ?

Я родом з Калуша. Коли вступала, то такої спеціальності як «журналістика» в Івано-Франківських університетах ще не було. Тому довелось обирати щось суміжне – «Видавнича справа та редагування».

Чому саме журналістика?

Я ще з дитинства цікавилась журналістикою. Пам'ятаю, з сестрою грались у ведучих. Також я завжди багато писала. Маленькою – казки, потім, в школі, твори для однокласників. Мої знайомі та друзі завжди кажуть: «Видно, що ти журналіст», тому що я постійно ставлю багато питань.

З чого починали свою кар'єру журналістки?

Починала я працювати в інтернет-виданні - це

не моє, я люблю опрацьовувати інформацію. Мені було некомфортно там працювати.

Скільки років Ви вже у журналістиці?

Більше п'яти, три з них на телебаченні.

Чим займаєтесь окрім журналістики?

Працюю дизайнером, але це більше хобі, ніж робота. Я оформляю й верстаю журнал «Репост». Дизайном я захопилась ще в університеті, у нас була спеціальність «Верстка». Саме там я почала оформлювати журнали. Потім з подругами ми створили університетський журнал «Intermezzo» – я туди і писала, і оформлювала. Згодом потрапила у журнал «Мега». Йшла туди як журналіст, а оскільки це бізнес-видання, а я не люблю писати такого роду матеріали, тому розповіла, що вмію верстати. Так довгий час з ними співпрацювала. А потім пішла працювати на «РАІ».

Також малюю картини, але дуже рідко, тому що не вистачає часу. Раніше я практично щодня малювала різні портрети. Зараз пишу переважно абстрактні картини, це дуже розслабляє. Також щодня я займаюсь спортом і йогою.

Як потрапили на «РАІ»?

Я працювала в журналі «Мега». Вийшло, що це видання об'єдналось з «РАІ» у медіахолдинг. Так ми познайомились з Андрієм Івановичем Русиняком. Потім я хотіла щось змінити, не хотіла суто оформлювати журнал, а працювати за спеціальністю. Я зателефонувала і виявилось, що є вакансія. Прийшла на співбесіду, зовсім без досвіду роботи на телебаченні і, чесно кажучи, не вірила, що почую бажане «Так!», бо зовсім не вміла писати сюжети. На стажуванні я дуже довго над ними працювала, якщо зараз я можу

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

написати п'ять сюжетів на день, тоді я писала один. Мене багато навчив тодішній редактор на «РАІ» – Володимир Гарматюк, я його вважаю своїм вчителем.

Про що найбільше любите писати?

Важко сказати. Я люблю соціальні та культурні теми. Хоча зараз без проблем можу написати матеріал на будь-яку тематику.

Про що найважче було писати, на яку тему?

Мені завжди морально важко робити матеріали про війну на Сході та воїнів АТО. Тобі потрібно ставити людям дуже болючі питання. До прикладу, нещодавно у мене було інтерв'ю з мамою добровольця, який загинув... І потрібно було її запитувати як вона дізналась, що син загинув і, як саме він загинув. Коли ти працюєш над таким матеріалом – дуже боляче. Ти усвідомлюєш наскільки важко іншим людям, і наскільки іншим байдуже на це. Після такого потрібен час на відновлення.

Якщо людина не любить писати, але хоче пов'язати життя із журналістикою, що тоді робити?

Можна бути ведучим. Тоді потрібно розповідати те, про що пишуть інші. Хоча, як-не-як, писати завжди потрібно. А щоб навчитись цього ремесла – потрібно багато практикуватись. Звичайно, якщо ти це не любиш – буде складніше. Я раджу завжди, коли приходить якась ідея, ловити момент і записувати її, хоча б тези. Зазвичай, коли сидиш і думаєш: «Що б такого написати» – нічого не виходить.

Коли починали працювати у журналістиці у Вас була сором'язливість і як її можна побороти?

Я насправді інтроверт. Мені було важко підійти до людини і поставити запитання. З часом це проходить, ти починаєш пересилювати себе, починаєш розуміти, що люди будуть часто відмовляти і це – нормально. Не потрібно думати, що з тобою щось не те або ти поставила неправильне запитання, просто люди часто бояться говорити із журналістами і висловлювати свою думку. Я не скажу, що зараз не соромлюсь. Просто я розумію, що це моя робота і мені потрібно це зробити. І сором'язливість якось вимикається.

Чи було Вам коли-небудь соромно за написаний Вами матеріал?

Буває, що коли видаєш матеріал – розумієш, що щось не запитала, щось потрібно було по-іншому зробити, але так, щоб мені було соромно за сюжет, то не було.

А які казуси траплялись під час зйомок?

Зазвичай підводить техніка. Одного разу ми прийшли на зйомку і камера «не бачила» флешку. Також приходили на зйомку, якої не було. Це мав бути мітинг, ми прочекали близько години. Бувають моменти, коли під час зйомки люди заходять «в кадр», махають руками, щось викрикують. Але на це не потрібно реагувати, а просто виконувати свою роботу.

Що найважче у журналістиці?

Те, що ти постійно думаєш про новини, упродовж дня їх читаєш. Тому що потрібно бути в курсі всього, що відбувається. Важко домовлятися про зустрічі, не всім виходить прийти тоді, коли тобі потрібно і ти маєш підлаштовуватись під інших.

Чи хотіли б Ви бути телеведучою?

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Ніколи про це не думала. Мені подобається писати, бути всюди. Іноді це дуже важко, тому що в день може бути п'ять зйомок і це все потрібно опрацювати. Ти приходиш додому, а в голові ці всі теми просто перемішались. Але я люблю свою роботу.

А як Ви ставитесь до радіо?

Колись я хотіла працювати на радіо, навіть пробувала себе на Калуш FM. Але зрозуміла, що телебачення мені більше подобається. Хоча новини на «РАІ» часом дублюються на наше радіо.

Чи були думки про те, щоб залишити роботу?

Мені здається таке буває кожні пів року. Просто ти вигораєш і потрібно відпочивати, щоб це пройшло. Втоплюєшся від кількості інформації, яка навалюється на тебе кожного дня. Хоча я не вмю відпочивати, мені часто рідні кажуть, щоб взяла відпустку, не думала про роботу, але я можу від ранку до вечора працювати. Тому потрібно робити перерви. Коли змушуєш себе працювати, тоді пишеться важче і ти постійно роздратована.

Чи стикались Ви із несерйозним ставленням до себе, як молодій журналістки, з боку старших та більш досвідчених колег?

Такого не було ніколи. Я з усіма журналістами в Івано-Франківську в дружніх відносинах. Часом я можу попросити в них якусь пораду чи підказку.

Чи правильно називати блогерів журналістами?

Однозначно ні. Вони просто знімають відео в Інстаграм. Цьому потрібно вчитись і бути в цій сфері. Коли вони приходять на події, то на їхніх

акредитаційних документах пише «блогер», а не «журналіст», тому що це інше. Часто я та інші журналісти стикаються з тим, що ми не можемо просто знімати «сторіс», нам потрібен мікрофон та відеокамера збоку.

Що Ви можете порадити журналістам-початківцям та студентам, які навчаються на цій спеціальності?

В першу чергу не потрібно боятись і завжди ставити питання. Іноді їх можуть сприйняти несерйозно, але відповідь може бути важливою та цінною для вас. Важливо уважно слухати, пробувати себе у всьому, тому що журналістика буває різна і потрібно знайти саме ту галузь, яка тебе надихатиме.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ЮЛІАНА БЕРЧАК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ЮНІ В ПРОФЕСІЇ

СТУДЕНТИ ПРО РОБОТУ
МЕДІА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«У мене ніколи не було перегорання через динаміку на роботі»

ПАВЛО ГОПІЛЬЧИН

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ПАВЛО ГОГІЛЬЧИН

ОПЕРАТОР НА ТРК «3-СТУДІЯ»

Що тебе спонукало стати журналістом?

Я готувався до ЗНО, а коли прийшов у дуже гарний Прикарпатський університет, то там я вже обрав журналістику. Був дуже широкий вибір професій.

Чи легким було навчання?

Навчання не те, що було дуже легким, а воно було справді цікавим, викладачі дуже круті й самому хотілося навчатися, ходити на пари. Я за весь час пропустив може два рази за чотири роки навчання.

З якого курсу ти почав працювати у сфері журналістики?

Спочатку я пішов працювати в свою районну Богородчанську газету, там було дуже класно, багато чого пояснили: як треба робити, як правильно. Теорія – це гарно, але краще на практиці. Після цього багато пробував де працювати, але стабільно почав на «3-Студії» оператором з третього курсу.

Що важливо в операторській роботі?

Головне не боятися, навіть якщо ти не

впевнений, що не усі кадри візьмеш, то варто спробувати. Не потрібно боятися, бо зараз усе можна зробити на монтажі. Так, є журналістські стандарти й вони сковують коли ти робиш свою роботу.

Чи були ситуації, коли люди були проти знімання? Та чи завдавали шкоди через це?

Коли ти йдеш працювати з камерою, особливо на телебачення, то майже кожного тижня 2-3 рази мінімум трапляються якісь нестандартні ситуації. Наприклад, я ніколи не знав, що людина на милицях може бігати... Навіть коли ви просто знімаєте кадри зупинки, бо робите сюжет про «Галку», то на вас може напасти від 7-8 літніх жінок, бо: «Чому ви не знімаєте садочки?». Тому не потрібно надіятися, що таких ситуацій не буде, не завжди поліція допоможе. Потрібно знати правила, як в таких ситуаціях поводитися й робити висновки.

Які траплялися приємні ситуації, коли вас дивували?

Люди мало що розуміють, як працює журналістика. Був момент, коли ми знімали дітей з синдромом Дауна і їм була цікава камера, ми розповідали й показували дітям. Це найбільше закарбувалося в пам'яті. А також, коли ви робите соціальне опитування і люди дають адекватну відповідь й нормально ставляться до тебе, не ховаючись чи тікаючи.

Чи виникало у тебе бажання змінити роботу або ж спеціальність?

Такого ніколи не було, хіба якби я сидів в офісі, а так завжди щось нове, багато чого бачиш на роботі, є й те чого я не знав раніше. У мене ніколи не було перегорання через динаміку на роботі.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Скільки часу в день ти працюєш?

Робочий день не внормований.

У майбутньому де б ти хотів працювати?

В майбутньому я б міг працювати на студії, але й в іншій сфері також себе реалізовувати, як дописувачем.

Щоб ти порадив студентам, які навчаються на журналістиці?

Я б порадив бути скромними після випуску університету, навіть якщо ви працюєте на телебаченні. Також, завжди навчатися та обов'язково вчити англійську мову. Старайтеся не боятися і відкривати щось нове.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

**АНАСТАСІЯ-РОКСОЛАНА
МИХАЙЛИШИН**

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Розумітися на суспільних процесах – це, по суті, професійний обов'язок журналіста»

ЖАННА ГОЛОВЕНКО

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ЖАННА ГОЛОВЕНКО

ЖУРНАЛІСТКА «ГОЛОС-ІНФО»

Чому вирішила поступити на журналістику?

Мені здається, це був компроміс. Коли я тільки почала задумуватися над вступом, то мала декілька альтернативних галузей, які мене цікавили, але я не хотіла обмежувати себе чимось конкретним. А журналістика – це ніби симбіоз всіх тих сфер, між якими доводилося обирати. Тут є багато вільного простору, бо ти можеш кардинально змінити вид діяльності, не виходячи з професії.

Що саме надихає на написання матеріалів і чому?

З різними матеріалами по-різному. Якщо говорити про рерайт – то, очевидно, що гроші, бо це надто цікаво. А якщо йдеться про авторські публікації, то недавно я зрозуміла, що полеміка для мене є найпродуктивнішим підґрунтям. Мої найкращі ідеї завжди виникають під час дискусій. Напевно, це неправильно, бо іноді я несвідомо провокую людей на суперечку, але так є: для того, щоб добре писати – мені треба з чимось або з кимось не погоджуватися.

Чи буває творча криза, як ти з нею борешся?

Коли у мене була творча криза, я почала займатися PR та SMM. Це якраз те, про що я говорила – журналістика дуже гнучка професія. Я ніяк не боролася з творчою кризою і в принципі не впевнена, що її можливо якось побороти. Якщо у мене вичерпується ресурс креативності, то я беруся за більш технічну роботу і даю собі час на відновлення.

Чи стикалася з неприємними ситуаціями у цій сфері, якщо так, то з якими?

Коли я вступала на журналістику, то думала приблизно так: «Я вся така творча, люблю писати, а значить, – для мене це ідеальна професія». Іронічно, що тепер це стало найбільшою проблемою. У журналістиці потрібно працювати стабільним і раціональним людям, а я надто спонтанна й залежна від натхнення. Мені буває складно писати авторські публікації, якщо є конкретний дедлайн або запропонована тема. Підозрюю, що саме це спричинило мою творчу кризу. Тому зараз я стараюся чітко розмежовувати журналістику: тобто те, чим я заробляю, і творчість – тобто те, в чому я самовиражаюся.

Скільки часу приділяєш написанню одному матеріалу, з чим це пов'язано?

Рерайт пишу десь за 5-7 хвилин, бо тут важлива оперативність. Для написання замітки з місця події потрібно розшифровувати інтерв'ю, тому це займає трохи більше часу – приблизно 20-30 хвилин. А якщо публікація масштабна, то на збір і оформлення матеріалу йде від 3 до 10 днів.

Які перешкоди виникають на кар'єрному шляху?

Іноді складно поєднувати роботу та навчання.

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Плюси та мінуси роботи журналістом?

Розумітися на суспільних процесах – це, по суті, професійний обов'язок журналіста. Ти мусиш знати що відбувається в місті, країні, світі. Для мене це ідеально, бо є багато тем, за якими мені хочеться слідкувати, але я надто лінива, щоб робити це просто для себе, без додаткової мотивації. Але це водночас і недолік, бо писати про ДТП, вбивства, пожежі, й тому подібне, психологічно важко.

«Голос-Інфо» – це тільки початок кар'єрного зросту чи це постійна робота?

Поки що «Голос-Інфо» – це саме те, що мені потрібно. Я маю змогу вчитися або ж займатися фрилансом. Я люблю наш колектив і те, що офіс розташований фактично за 300 метрів від дому. Наразі мені тут комфортно. Але так, це тимчасова робота.

Ким бачиш себе через 5 років у сфері журналістики?

Я не з тих людей, хто будує глобальні плани, але якщо все-таки залишуся в журналістиці, то, напевно, буду дотримуватися цієї ж схеми, за якою працюю сьогодні. Можу займатися рерайтом, або SMM, або копірайтером – тобто чимось більш технічним, аби мати стабільний дохід, але паралельно буду дописувати на фрилансі, щоб уникати, так би мовити, вимушеної творчості.

Журналістом може бути будь-хто? Чому?

Напевно половина, якщо й не більшість моїх улюблених журналістів прийшли у професію зі сторонніх сфер. Журналістська освіта в Україні дає лише базовий рівень знань, тобто випускає працівників, які знаються на всьому потрохи. Логічно, що політологу, юристу, економісту чи психологу краще вдасться висвітлити тему, на

якій вони спеціалізуються, аніж універсальному журналісту з поверхневою обізнаністю. Я не стверджую, що журналістська освіта непотрібна, просто вважаю, що її треба поглиблювати. Тому так, я думаю, що будь-хто може стати журналістом, адже якщо людина

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ТЕТЯНА СОРОКА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Хто не ризикує, той немає сюжетів»

ІРИНА МИХАЛЬЧУК

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ІРИНА МИХАЛЬЧУК

ЖУРНАЛІСТКА ТРК «3-СТУДІЯ»

Коли Ви зрозуміли, що журналістика – це Ваше? Чому обрали саме цю професію?

Зараз на 1000% впевнена, що журналістика – це моє. В іншій професії себе не бачу, ну хіба що театральне може бути винятком. А от зрозуміла, що ця професія моя десь два роки тому, коли вже повністю адаптувалася в роботі. Насправді молодому журналісту, щоб добре почуватися «у своїй тарілці», потрібно 1-1,5 роки. Обрала я цю професію випадково або, як тепер кажуть, «по приколу» (посміхається). Узагалі не планувала бути журналісткою. Страшенно мріяла стати спортсменкою. Але коли подавала документи, то згадала, що є ще журналістика. Оскільки мій тато був журналістом, то, напевно, так зорі склалися, що й мене потягнуло подати документи на цю спеціальність. Одного вечора дзвінок і кажуть, що пройшла на творчий конкурс. Поїхала, написала дуже добре творчу роботу. І це була перша відповідь, що саме сюди я вступила точно. В той момент раптом перехотілося бути спортсменкою, а спробувати себе у журналістиці. Зараз я ні краплини не шкодую, що обрала цю професію. Я страшенно її люблю і кайфую дуже. У журналістиці ти інколи сам стаєш і спортсменом, і медиком, і навіть учителем. Тому якось так склалося.

Чи були труднощі під час роботи? Які саме?

Труднощі виникають не часто, але вони запам'ятовуються (посміхається). Безпідставно відмовляють у коментарі до сюжету деякі чиновники або керівники різних структур, хоч зараз із цим проблем вже немає. А якось, наприклад, перешкоджали на одному підприємстві моїй роботі, як журналісту, і моєму оператору. Ледь не подали до суду. Але, на щастя, усе вирішили мирним шляхом.

Найкращий Ваш спогад із роботи – це...?

Це та ситуація, коли саме мій сюжет допоміг людям бути окремою громадою, а не опинитися в товаристві тієї, до якої приєднали без їхньої згоди. Було це в січні 2020, коли зйомка комісії ОДА тривала 9 годин і я сиділа до кінця, бо на порядку денному те потрібне питання – було останнім. Безліч дискусій, заперечень, прохань від селян – усе ж допомогли їм досягти поставленої мети. Ми записали кожне інтерв'ю чиновників, які пообіцяли, що вони селян від'єднають і прислухаються до них. Утім через декілька днів одна із чиновниць не підписала той потрібний документ і зробила вигляд, начебто нічого не було й дискусії не виникало. Люди телефонували до мене, щоб їм негайно скинути сюжет, бо вони знову опинилися в пастці. І завдяки нашому сюжету отримали ґрунтовне підтвердження того, що вони точно будуть окремим селом, а не в ОТГ. Потім ще тиждень телефонували до мене, дякували й бажали здоров'я, щастя й усіх благ. Тоді я зрозуміла: як же це круто, коли ти справді можеш допомогти людям вирішити найважливішу для них проблему.

Як довго Ви працюєте журналісткою?

Працюю на ТРК «3-Студія».

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Не те щоб довго, але три роки – теж немало (посміхається).

Пригадайте, будь ласка, два найважливіших для Вас сюжети: найулюбленіший і найскладніший.

Найулюбленіший сюжет якийсь один не можу обрати, бо кожен із них написаний і зроблений з любов'ю. У будь-який сюжет вкладено чимало зусиль й праці, тому всі вони для мене улюблені. А от найскладніший – це той, який залишив у серці глибокий слід болю. Нещодавно був сюжет про те, що в одному із салонів краси Франківська безоплатно надають послуги онкохворим жінкам. Коли записувала інтерв'ю із власницею салону, то серце переповнювала безмежна вдячність від того, яку велику і благородну справу роблять ці люди. Пізніше спілкувалася із клієнткою, яка вже рік бореться із раком, не маючи на це коштів, бо живе сама із двома маленькими донечками. Чоловік загинув в аварії за пів року до того, як вона дізналася, що хвора на «онко». Жінка проходила курс хіміотерапії й повністю лиса, але має перуку, ще в неї немає брів. У цей салон вона прийшла на перманентний макіяж, щоб донечки колись згадували свою маму, саме в 35, красивою і з гарними брівками. Найбільше мене вразило в тій жінці те, наскільки вона сильна й, попри всі труднощі, вірить у свої можливості. Я ридала під час інтерв'ю з нею й після того, як вийшла з салону, слухала, писала та начитувала сюжет.

Ось цей випадок і був одним із моїх сюжетів, найскладніших морально, коли душа переповнена болем по вінця.

Із чим Вам важко миритися в журналістиці?

Із фейками. Особливо зараз, у час пандемії, їх ого-го скільки стосовно коронавірусу та вакцинації. У журналістиці з'являється все більше

неперевіраних фактів та анонімних джерел. Плюс соціальні мережі значно применшують роль журналістів. Ось ця вся псевдоекспертність із декількома сотнями тисяч передплатників у соціальних мережах знецінює якісні аналітичні тексти. У суспільстві досі є великий попит на «зраду», яку їм дають Telegram-канали та всі ці лідери громадської думки у Facebook. Якісна аналітика для багатьох – це складно, потрібно витратити час на прочитання та власний аналіз, увімкнути критичне мислення. Легше в Telegram прочитати чийсь готовий зрадний вердикт.

Три поради для тих, хто хоче пов'язати своє життя із журналісткою.

Не боятися, бути креативними й щирими до всіх загалом та в кожній ситуації зокрема. Ризикувати також! У мене є робочий девіз: «Хто не ризикує, той немає сюжетів!». Тоді все точно вийде!

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ОЛЕНА ГОРБАТЮК

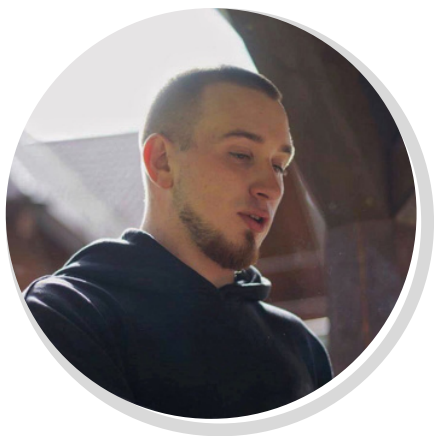
ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Якщо говорити про труднощі, то для мене
це висвітлювати нецікаві теми»

АНДРІЙ ПОПОВИЧ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

АНДРІЙ ПОПОВИЧ

ЖУРНАЛІСТ ОТБ «ГАЛИЧИНА»

Як будучи студентом ти поєднуєш навчання і роботу на ОТБ «Галичина»?

Я довго шукав роботу і нарешті знайшов її на телебаченні «Галичина». Насправді поєднувати роботу з навчанням не так вже і складно, тому що більшість викладачів Прикарпатського університету ідуть на зустріч. Так, якщо більш детально – це оформлено зі сторони деканату, а також кафедри у зв'язку з допомогою переходу на індивідуальний графік навчання. Який і дає мені змогу вдало поєднувати навчання і роботу.

Чи було важко на початку професійної діяльності?

Звісно, що було важко, але починав я не з «Галичини», а з Івано-Франківського інтернет-видання «Фіртка». Насправді не так вже і складно було, оскільки самі труднощі переборювалися самою цікавістю до роботи. Тобто мій перший досвід був дуже крутим і, чесно кажучи, після нього я навіть не помічав великої складності.

Як тобі на телебаченні: що ти відчуваєш під час зйомки та які в тебе емоції це викликає? Чи був страх перед камерою?

Насправді працювати на телебаченні дуже круто та цікаво. Оскільки це мій перший досвід роботи на телебаченні, я отримав безліч інформації від перегляду роботи професійних журналістів, які працюють вже не перший рік. Чесно кажучи, для мене, як для студента, було дуже класно бачити усю теорію на практиці, бо я така людина, яка краще засвоює весь матеріал на місці, і саме тоді коли ти починаєш працювати – можна побачити усі тонкощі цієї роботи. Тобто: як пише книжка і як є насправді – це і перевертає погляд на цю професію. Круто, цікаво, прикольно, – не знаю які ще синоніми можна підібрати до тих вражень які я отримую.

Перша зйомка, навіть не можу пригадати якою вона була, хоча ще й не минуло так багато часу, здається була тоді коли я писав про відкриття амбулаторії – це був виїзд з ОДА. Коли ти починаєш працювати з політиками та бачиш всі нюанси, то тобі пояснюють, як правильно з ними працювати. Оскільки це обласне телебачення і є певні нюанси з тими хто фінансує його, тому потрібно все висвітлювати правильно.

Страх перед виступом для великої аудиторії в мене вже був і до того – це і виступи з музичної школи, виступи філармонії, а також проведення різноманітних шкільних та районних свят. Тобто аж такого страху перед камерою не було. Насправді це все звикається: перших декілька зйомок, ти починаєш відчувати себе трішки некомфортно, бо для тебе це є не дуже звичним, але пізніше, з часом, до всього звикається і камера для тебе стає звичайним ділом у твоїй роботі.

Що тобі не подобається у роботі?

На мою думку Івано-Франківські ЗМІ не мають достатнього фінансування, щоб надавати хорошу

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

заробітну плату для своїх працівників. Це зовсім трішки, але все-таки відбиває бажання, бо я студент і зараз мене це не хвилює, та надалі планую рухатися і розвиватися для того, щоб мати більшу заробітну плату. А у Франківську не так вже й багато варіантів саме з роботою у ЗМІ, та час все покаже.

Які труднощів у тебе бували під час роботи ?

Якщо говорити про труднощі, то для мене це якраз і висвітлювати нецікаві теми, саме ця креативність, адже потрібно добряче попрацювати, щоб подати цю тему так, щоб глядачеві вона сподобалася. Звичайно, в мене це поки що не дуже добре виходить, я працюю над цим, вчуся правильно їх висвітлювати, щоб після завершення університету я вже працював з певною базою знань, які мені надає моя теперішня робота, та теоретичною базою знань – які надає кафедра.

Як тобі вдається налагодити контакт з людьми?

Щодо того як я налагоджую контакт з людьми – це є досить нелегко і в цьому мені допомагає читання книг з психології, а також те, як правильно спілкуватися з людьми. Чесно кажучи, це дуже допомагає коли потрібно домовитися за зйомку з непересічним громадянином України чи, наприклад, звичайним жителем Івано-Франківщини. Це трохи складно, тому що є люди різних професій і до кожного потрібно знайти підхід. Хоча як показала практика, найважче – це налагодити контакт (тобто спілкування) зі звичайними жителями. Бо коли проводяться, наприклад, блицопитування, то у відповідь я чую такі відмазки, як: «Вибачте, я поспішаю!» або ще: «Не маю коли!» – відповідно всі мовчать, але тобі все ж таки потрібно це зробити. Налагодити контакт для мене не є складно:

проста ввічливість, приязність, усмішка – це дозволяє зробити спілкування легшим, відкритим, ефективним, звичайно не з усіма, проте все-таки допомагає.

Я звичайно ще не маю якогось особливого підходу до людей, але коли потрібно взяти коментар у людини, яка не хоче його давати, тоді включаються у роботу всі відділи мозку і ти починаєш думати, як це зробити правильно. Насправді тут більше потрібно практики, бо на теорії ти отримаєш більше якихось підказок, а все ж таки практикуватися з людьми – краще.

Як тебе прийняв колектив?

З приводу того як мене прийняв колектив, то дуже тепло. Тому що ти бачиш як вся, така велика структура, намагається тобі допомогти й чогось навчити тебе, підказати як правильно зробити. І це дуже приємно бачити, що люди хочуть для тебе кращого, а не підкласти тобі підніжку.

Це дуже круто, я дуже задоволений колективом! На мою думку, то колектив і сама цікавість професії дозволяє закрити очі на фінансові питання щодо зарплати. Якщо говорити коротко – круто, класно і дуже приязно мене прийняли.

Які ти бачиш плюси та мінуси у роботі з командою ?

З плюсів у роботі з командою можна назвати те, що оскільки я ще початківець у цій справі, є люди які вже мають досвід роботи, то вони можуть підказати, дати пораду тобі: як правильно зробити, допомогти з матеріалами. На ділі це дуже класно, адже люди намагаються тобі пояснити та допомогти. А загалом – це спілкування, тому під час нього (спілкування) ми обмінюємося досвідами та в такий спосіб отримуємо більше інформації про цю сферу. Ну щодо мінусів – мені важко сказати, над цим потрібно добряче задуматися. Швидше за все, це

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

є зовсім інша сторона медалі: є люди які готові тобі пояснити, в дечому навіть допомогти, а є люди – які просто вказують на твої помилки, але, втім ти дослухаєшся до всіх, бо вони мають більший досвід у ЗМІ. На ділі це трапляється доволі рідко, але все-таки такі ситуації бувають, особливо – непорозуміння між журналістами та операторами, проте це все залежить від людей. Якщо говорити про цю ситуацію, то таких конфліктів майже не буває, бо кожен розуміє, що в усіх є своя думка й точка зору. А ще: молодь бачить дещо інакше як старші – тому потрібно завжди знаходити щось спільне та доходити до спільної точки зору.

Чи були уже непередбачувані випадки під час зйомки?

Ну за час моєї роботи на ОТБ «Галичина» у мене таких випадків не було. Найбільше таких казусів може виникнути під час бліцопитування, коли люди розповідають тобі нісенітниці або просто ігнорують. Іноді такі ситуації доводять до агресії в бік оператора та журналіста, особливо коли людина не хоче, щоб її знімали, щоб ти коло неї знаходився, навіть якщо ти просто стоїш збоку. Знаю про такі випадки від інших журналістів, але в мене поки що такого не було.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

ЯРИНА ШКУРАТ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

«Не достатньо мати уявлення про професію,
щоб дізнатися про неї зсередини , варто
багато пробувати»

ТЕТЯНА ПРИГОДА

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

ТЕТЯНА ПРИГОДА

КОЛИШНЯ ЖУРНАЛІСТКА ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ТИПОВИЙ ФРАНКІВСЬК»

Як ти уявляла роботу журналісткою, коли лише навчалася в університеті? Що змінилося, коли почала працювати?

Я, як і більшість студентів, чула з різних джерел про загальні риси професії журналіста. Але згодом зрозуміла, що з чуток формується неправильне уявлення про майбутню професію. У такий спосіб важко досягнути практичну суть роботи та здається, що все просто й легко. Однозначно варто спробувати, а не тільки уявляти.

Не думаю, що моє бачення професії якось змінилося, скорше сформувалося. Насправді я мало собі уявляла, що таке журналістика, лише чула те, що говорять інші.

Коли починаєш працювати – ти заново вчишся і починаєш «ліпити» з себе журналіста. Саме так здобуваються професійні навички.

Які вимоги до тебе поставила редакція, коли ти тільки працевлаштовувалася?

Я влаштовувалася на роботу на сайт онлайн-видання «Типовий Франківськ», де публікуються актуальні новини міста. Як таких вимог не було.

Базовими знаннями я володіла, тож мені дали можливість проявити себе у цій роботі.

Щоб перевірити мої вміння, потрібно було написати статтю про хуліганів Івано-Франківська, які шумлять попід вікна жителів у нічний час. Таке собі мінірозслідування: запитати статистику викликів у поліції, дізнатися як і де найчастіше шумлять, взяти коментарі у людей, яких турбує така проблема. Коли перевірили матеріал, мене взяли в команду.

Чи одразу в тебе вийшло писати матеріали для сайту?

Бували різні випадки: одні статті виходили з першого разу, деякі потрібно було переробляти. На початку було важко писати лаконічні інформаційні матеріали. Хотіла відобразити в них одразу все, що почула і побачила.

Найтиповіша моя помилка, як журналіста-початківця, – це страх щось перепитати. Тому бувало, що неправильно занотувала прізвище чи посаду людей, які давали коментарі. Іноді не вмикався диктофон, коли треба було записати важливу інформацію. Після цього відчувала розгубленість і не знала, як подати матеріал, але перепитати ж було страшно. Проте все приходить з досвідом.

Також потрібно звикнути до редакційної політики новинного сайту, адже у кожного вона своя.

У цьому випадку я не вірю в талант, як такий. Я вірю в тисячі годин, які потрібно провести за практичною роботою, адже результат – це кількість спроб.

Переваги і недоліки роботи на новинному сайті?

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Нові знайомства, постійний рух, різноманітні зустрічі, локації, теми, у яких можна працювати, завжди будуть перевагою у роботі журналіста. Плюсом новинного сайту є можливість працювати дистанційно. Вагомий мінус – неможливість заздалегідь розпланувати свій вільний час. Потрібно шукати нові унікальні теми. Інколи це буває складно, адже наше місто не таке вже і велике, а новинних сайтів достатньо багато.

Знаю, що ти навчаєшся на двох спеціальностях водночас і ще й працюєш. Наскільки складно поєднувати навчання і роботу?

Дуже складно! Особливо, коли ти хочеш максимально вкластися у всі справи одночасно і очікуєш від себе якісний результат. Вже не кажучи про нестачу часу на себе, сім'ю чи друзів. Для себе зробила висновок: що забагато – то нездорово. Тому я вирішила звільнитися наприкінці жовтня і дати собі відпочити.

Який досвід за час роботи отримала?

Насамперед я навчилася краще розрізняти якісну журналістику та звертати увагу на різні фейки чи джінсу.

Також зрозуміла, що потрібно дотримуватися балансу думок, писати про головне, не зосереджуючись на дрібницях і відокремлювати факти від суджень. Стало простіше розбиратись у темах, які колись були зовсім незрозумілі.

Для своїх матеріалів використовую теми такі, які мені подобаються та які фахово зможу запропонувати читачеві. Наприклад, мені важко писати спортивні новини, тож я обираю культурну або політичну тематику. Коли подобається, тоді пишеться легко, без напруження, і якісно. Час, вкладений у практичну діяльність, завжди окупається досвідом.

У якій сфері журналістики хотіла б надалі розвиватися?

Складно сказати. Хочу спробувати щось нове. Наприклад, побувати в ролі кореспондента. Цікавим напрямком для мене є також діяльність у пресслужбі. Можливо, спробую себе у пресслужбі суду, адже крім журналістики вчуся і на юридичному. Наразі хочу трохи відпочити, набратися знань і з новими силами продовжити практикуватися в засобах масової інформації.

Чого варто очікувати студентам-журналістам, пробуючи працювати за фахом?

Студентам, які здобувають фах журналіста, я б порадила шукати ЗМІ, з якими хочеться працювати. Тоді писати на пошту редакції і просити завдання. Головне пробуйте і не бійтеся!

Ми бачимо картинку, але не бачимо того, як вона будується і що за нею стоїть. Іноді буває складно, робота займає багато часу. Можуть бути розчарування, можуть не прийняти матеріал, існують неприявні люди, також теми, які не розумієте: нічого страшного в цьому немає – це робота. Саме труднощі гартують професійного журналіста.

Як вважаєш, які риси характеру обов'язково мають бути притаманні журналісту?

Журналіст має бути сміливим, наполегливим, терплячим, чесним і відповідальним за кожне вимовлене чи написане слово. Також бути «голодним» до нових знань, адже справді ерудованість полегшує журналістську роботу. Звісно, все приходить з досвідом, але на мою думку саме ці риси потрібно прокачувати, розвивати кожному журналістові і основне – мати бажання працювати у цій сфері.

Які навички студентів-журналістів необхідно вдосконалювати?

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

Першочергово кожен студент повинен розуміти, що якщо він дійсно хоче стати журналістом, то йому потрібно практикуватися. Лише так можна здобути справжні професійні навички і розуміння того, в чому справді проявляється робота журналіста. Університет цього не може дати об'єктивно. Журналісту потрібно не лише навчитися писати, а й збирати інформацію, опрацьовувати її та видати хороший матеріал.

Як на мене, важливу увагу потрібно приділити вдосконаленню гнучкості розуму та самоосвіті, адже журналістам завжди потрібно працювати з різноманітною інформацією.

ІНТЕРВ'ЮЕРКА

АНАСТАСІЯ СТЕЦЬКОВИЧ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ

МАЙБУТНІ ЖУРНАЛІСТИ

ПРОБИ ПЕРА СТУДЕНТІВ
КАФЕДРИ ЖУРНАЛІСТИКИ

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ: журналісти для журналістів

Відповідальна за випуск: Ганна Марчук

Авторка ідеї проєкту, упорядниця: Галина Пристай

Укладачки: Анастасія Стецькович, Юлія Щербій, Віталія Когуч, Діана Влад, Роксолана Михайлишин, Діана Струк, Юліанна Павлюк, Діана Прокопів

Фотокореспондентка: Віталія Когуч

Дизайн титулки: Діана Влад

Верстка: Андрій Слубський

Видавничий продукт кафедри журналістики
Факультету філології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57

Друк – підприємець Майданчук І.І.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 77, кв. 4